

Utvärdering av regeringens miljöteknikstrategi

Miljöteknikstrategin lanserades av regeringen 2011, med syfte att utveckla svensk miljöteknik åren 2011–2014. Tillväxtanalys har i uppdrag att löpande utvärdera strategin. Denna delrapport omfattar en nulägesanalys av strategin som genomförts våren 2013. Verkar alla förutsättningar finnas för ett lyckat genomförande, eller finns det svagheter som riskerar undergräva möjligheterna att lyckas?

Dnr 2012/062
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
Studentplan 3, 831 40 Östersund
Telefon: 010 447 44 00
Telefax: 010 447 44 01
E-post: info@tillvaxtanalys.se
www.tillvaxtanalys.se

För ytterligare information, kontakta Johan Harvard
Telefon: +46 10 447 44 38
E-post: johan.harvard@tillvaxtanalys.se

Förord

I september 2011 antog regeringen miljöteknikstrategin – en strategi för utveckling och export av miljöteknik under åren 2011–2014. Strategin är ett försök att ta ett samlat grepp för att utveckla svensk miljöteknik: från förverkligandet av en innovativ idé till global export. Regeringen aviserade vidare att 100 miljoner kronor per år, totalt 400 miljoner kronor, skulle avsättas för insatser inom miljöteknikstrategin under perioden.

Tillväxtanalys fick i början av 2012 regeringens uppdrag att löpande utvärdera miljöteknikstrategin och de insatser som den omfattar. Syftet med utvärderingen är både att ta fram kunskap som kan fungera som beslutsunderlag inför framtida satsningar, och att löpande stötta de olika aktörerna med uppdrag inom strategin i genomförandet. Utvärderingen slutrapporteras under början av 2015.

I denna delrapport presenteras en nulägesanalys som gjorts inom ramen för följeforskningen under första halvåret 2013. Nulägesanalysen granskar förutsättningarna för strategins genomförande på uppdragsnivå samt risker och kritiska faktorer för genomförande, genomslag och övergripande framgång. Verkar alla förutsättningar finnas för ett lyckat genomförande, eller finns det svagheter som riskerar undergräva möjligheterna att lyckas? Genom att besvara dessa frågor utgör denna analys ett viktigt underlag för nästa steg i utvärderingsarbetet.

Rapporten har författats av Johan Harvard (projektledare) på Tillväxtanalys, som också ansvarar för utvärderingens genomförande. Denna rapport bygger till största del på en delrapport från följeforskarna, Markus Burman och Henrik Mattsson vid Sweco Eurofutures AB.

Tillväxtanalys vill rikta ett stort tack till alla de organisationer och personer som ställt upp på intervjuer, delat material och kommit med värdefulla synpunkter och inspel, och därmed möjliggjort utvärderingsarbetet.

Östersund, augusti 2013

Sofia Avdeitchikova

Avdelningschef Entreprenörskap och näringsliv

Innehåll

Sammanfattning	7
1 Inledning	9
1.1 Syfte	9
1.2 Det aktuella utvärderingsmomentet	9
1.3 Disposition.....	10
2 Miljöteknikstrategin	11
2.1 Strategins innehåll.....	11
2.2 Tidslinje miljöteknikstrategins uppdrag	13
3 Övergripande nulägesanalys och slutsatser	14
3.1 Slutsatser per område	15
3.2 Generella reflektioner	18
4 Nulägesanalys på uppdragsnivå.....	20
4.1 Särskilda insatser för främjande av svensk miljöteknikexport (Business Sweden)	20
4.2 Miljödriven export (Tillväxtverket)	22
4.3 Swedishcleantech.se – Tillgängliggörande av internetbaserad information inom miljöteknikområdet (Tillväxtverket)	24
4.4 Regeringskansliets internationella miljötekniksamordning (IMT)	26
4.5 Resursförstärkning till miljöteknikkontoret på Sveriges ambassad i Peking (Centec).....	27
4.6 Investeringsfrämjande med inriktning på miljöteknikområdet (Business Sweden)	28
4.7 Internationell samverkan för miljöinnovationer 2012 (Vinnova)	30
4.8 Bygginnovationen miljöteknikexport (Vinnova)	32
4.9 Innovationsplattformar för hållbara attraktiva städer m.m. (Vinnova)	33
4.10 Mötesplats för aktörer inom miljöteknikområdet (Energimyndigheten)	35
4.11 Stöd EU-ansökningar (Tillväxtverket)	37
4.12 Inkubatorsutveckling med inriktning på miljöteknikområdet (Almi/Innovationsbron)	38
4.13 Teknik- och innovationsupphandling inom miljöteknik (Energimyndigheten/Vinnova).....	39
4.14 Testbäddar inom miljöteknikområdet (Vinnova)	40
5 Sammanfattning och vägen framåt.....	43

Sammanfattning

Regeringens miljöteknikstrategi och Tillväxtanalys uppdrag

Regeringens miljöteknikstrategi lanserades i september 2011, med syfte att ta ett samlat grepp för att stödja utveckling och skapa goda förutsättningar för export av svensk miljöteknik – från forskning och utveckling via hemmamarknad till export. Efter första halvåret 2013 hade 20 särskilda regeringsuppdrag inom miljöteknikstrategin lagts ut på totalt tio myndigheter/aktörer. Strategin omfattar 100 miljoner kronor per år under åren 2011 till 2014, totalt 400 miljoner kronor.

För att säkerställa att beslutade insatser får så goda möjligheter som möjligt att nå sina mål, och för att se till att få ett bra beslutsunderlag inför framtida satsningar, har Tillväxtanalys fått regeringens uppdrag att löpande utvärdera strategins genomförande och effekter.

Tidigare rapporter från Tillväxtanalys utvärderingsarbete har pekat på att strategins omfattning är relativt liten jämfört med de sammantagna statliga stöden för miljöteknikföretagande, och förväntningarna på strategin måste därmed sättas därefter. Tillväxtanalys har även noterat att strategins målsättningar rör forskning och utveckling såväl som exportfrämjande – men hittills har relativt små delar av strategin avsatts för främjande av företag i tidiga utvecklingsfaser. Den tydligaste svagheten som noterats i utvärderingsarbetet är dock avsaknaden av efterfrågestimulerande insatser. Några sådana återfinns visserligen i strategin, men i liten omfattning.

Nulägesanalys – en samlad bild av framgångsförutsättningar och risker

För att ge en samlad bild av vilka risker som kan begränsa strategins möjligheter att lyckas har en nulägesanalys genomförts inom ramen för utvärderingsarbetet under våren 2013. Den analysen presenteras i den här rapporten.

Nulägesanalysen granskar förutsättningarna för strategins genomförande på uppdragsnivå, samt risker och kritiska faktorer för genomförande, genomslag och övergripande framgång. Verkar alla förutsättningar finnas för ett lyckat genomförande, eller finns det svagheter som riskerar undergräva möjligheterna att lyckas?

Slutsatser – styrkor och utvecklingsområden

Utifrån analysen kan många positiva noteringar göras:

- Samverkan och samordning har tack vare miljöteknikstrategin stärkts mellan de offentliga aktörer som främjar svensk miljöteknik, vilket ger förutsättningar för ett mer effektivt system som helhet.
- Merparten av insatserna har väl utvecklade logiska modeller som beskriver hur man ska gå från aktivitet till effekt. Merparten bedöms vidare arbeta med aktiviteter som ger ett mervärde utöver det som aktörerna gör normalt.
- De resurser som tilldelats respektive uppdrag bedöms vara väl avvägda i förhållande till uppdragens ambitionsnivåer.
- Så gott som samtliga uppdrag har uppnått ett gott tempo (momentum) i sitt genomförande, vilket vittnar om professionella genomförarorganisationer.

Analysen slår dock även fast att flera delar av strategin skulle kunna utvecklas ytterligare, för att öka möjligheterna för att de ska kunna göra bestående intryck inom det svenska miljöteknikområdet. Några av de viktigaste utvecklingsområdena som identifierats är följande.

- Många uppdrag har preciserade aktivitets- och effektmål, men målformuleringar för stegen däremellan (resultatmål) saknas i många fall. Detta riskerar att få negativa konsekvenser för styrningen av uppdragen inom strategin, försvåra prioriteringar mellan alternativ och i förlängningen minska möjligheterna att uppnå strategins mål.
- Mervärdet (additionaliteten) kan ifrågasättas i flera uppdrag, då det förekommer insatser som ligger mycket nära ordinarie verksamhet. I vissa fall är det inte orimligt att tänka sig att samma insatser hade genomförts även utan miljöteknikstrategin. Detta riskerar att undergräva mervärdet av miljöteknikstrategin.
- Planer för hur lärdomar i uppdragen ska tas tillvara på lång sikt saknas i flera uppdrag, vilket innebär en risk för att lärdomar som strategin bidragit till går förlorade.

Ovanstående och övriga utvecklingsområden som pekats ut i nulägesanalysen bör hanteras av de olika uppdragen i strategin, för att minimera risken att bristerna påverkar enskilda uppdrag såväl som strategin som helhet.

1 Inledning

I september 2011 antog regeringen en strategi för utveckling och export av miljöteknik under åren 2011–2014. Strategin syftar till att ta ett samlat grepp för att stödja svensk miljöteknik – från forskning och utveckling via hemmamarknad till export. Strategin omfattade i maj 2013 totalt 18 uppdrag fördelat på 10 aktörer, och finansieras med totalt 400 miljoner kronor under strategiperioden. I juni 2013 tillkom två nya uppdrag, vilket innebär att strategin idag omfattar 20 formella regeringsuppdrag fördelat på 11 aktörer.

I slutet av februari 2012 fick Tillväxtanalys regeringens uppdrag att utvärdera den nationella miljöteknikstrategin och de insatser som den omfattar med avseende på såväl genomförandets processer och organisering som på resultaten och effekterna av insatserna.

Syftet med utvärderingsarbetet är både att ta fram underlag som kan tjäna som beslutsunderlag inför framtida satsningar, och att löpande stötta de olika aktörerna med uppdrag inom strategin i genomförandet. Uppdraget genomförs av Tillväxtanalys, med operativt stöd av en upphandlad följeforskare. Under hösten 2012 upphandlade Tillväxtanalys Sweco Eurofutures AB till funktionen som följeforskare för åren 2012 och 2013.

1.1 Syfte

Syftet med föreliggande rapport är att för respektive insats inom strategin, och för strategin som helhet, ge en sammanfattande bild av följande:

- Analys av förutsättningar för genomförande: Finns alla förutsättningar för ett lyckat genomförande i de olika uppdragen? Vilka svagheter och risker finns?
- Kritiska faktorer och rekommendationer för det fortsatta genomförandet.

Genom denna rapport ges en samlad bild av vilka risker som kan begränsa strategins möjligheter att lyckas. Merparten av uppgifterna som ligger till grund för denna rapport har redan kommunicerats till uppdragets primära intressenter: regeringskansliet samt de myndigheter och aktörer som deltar i genomförandet av insatser inom miljöteknikstrategin. Genom denna rapport sammanställs det insamlade materialet, vilket både fyller en viktig intern funktion för utvärderingen, och förhoppningsvis kan bidra med ytterligare insikter hos primära intressenter. Samtidigt ger rapporten även övriga intressenter möjlighet att ta del av de viktigaste punkterna.

Rapporten återspeglar läget per maj 2013 och beaktar inte de eventuella förändringar som skett sedan dess.

1.2 Det aktuella utvärderingsmomentet

Utvärderingen av miljöteknikstrategin görs i form av en övergripande utvärderingsinsats och genom löpande följeforskning. Följeforskningen står för en verksamhetsnära utvärderingsinsats med fokus på processtöd och lärande, medan det övergripande utvärderingsarbetet anlägger ett tydligare helhetsperspektiv och fokuserar på uppdragens resultat och effekter.

Följeforskningen inleddes under 2012 och kommer att slutföras under 2014. Den följeforskning som sker under 2012–2013 omfattar i princip följande steg: (i) framtagande av följeforskningsplan och en första nulägesbeskrivning (genomfört), (ii) fördjupad nulägesanalys och identifikation av genomförandekritiska faktorer och frågeställningar (samman-

fattas i föreliggande rapport), (iii) genomförande- och resultatanalys med fokus på förutsättningar för effekter samt (iv) en summerande avstämning vid årsskiftet 2013/2014.

Fokus i det aktuella momentet ligger dels på de grundläggande förutsättningar för miljöteknikstrategins genomförande som råder framförallt på insatsnivå, dels på risker och kritiska faktorer för genomförande, genomslag och övergripande framgång. Förutsättningarna avser delvis sådant som är givet vid programstarten och som då inte kan påverkas av programledningen eller följeforskarna.

Det är exempelvis viktigt att förstå vilka mål som finns uppsatta, även om det i genomförandet inte alltid är så att verksamheten helt kan påverka dessa mål. På sikt fungerar nulägesanalysen även som en slags nollbasvärdering inför kommande utvärderingsinsatser.

De olika aktörerna inom strategin har bidragit med värdefullt underlag till denna rapport: Tillväxtverket, Business Sweden, Vinnova, Energimyndigheten, Almi/Innovationsbron och Regeringskansliets internationella miljötekniksamarbete. Bidragen har skett genom intervjuer och skriftliga underlag, och aktörerna har också fått del av underlaget till denna rapport. Respektive aktör har fått möjlighet att ge synpunkter och kommentera de olika skrivningarna i underlaget till denna rapport.

1.3 Disposition

Rapporten inleds med ett bakgrundskapitel om miljöteknikstrategin och dess innehåll (kapitel 2), som efterföljs av en övergripande sammanfattning av nulägesanalysen på strateginivå (kapitel 3). Därefter sammanfattas nulägesanalysen på uppdragsnivå (kapitel 4), och rapporten avslutas med en kort text om kommande steg i utvärderingsarbetet (kapitel 5).

2 Miljöteknikstrategin

Regeringen presenterade den 1 september 2011 en strategi för utveckling och export av svensk miljöteknik för åren 2011–2014 (N2011/5141/E). Regeringen har beslutat att avsätta 100 miljoner kronor per år under denna period, utöver de insatser som redan genomförs inom olika politikområden, i syfte att stärka utvecklingen och exporten av svensk miljöteknik.

Regeringen har i sin promemoria angett tre övergripande mål för miljöteknikstrategin. Dessa är att strategin ska bidra till att:

- skapa goda förutsättningar för framväxt och utveckling av miljöteknikföretag i Sverige
- främja exporten av svensk miljöteknik
- främja forskning och innovation inom området och underlätta för att innovationer kommersialiseras

Strategin är tänkt att fungera som ett övergripande strategiskt inriktningsdokument och rymmer därför inga mer detaljerade försök till att precisera eller kvantifiera dessa övergripande mål. Dock sägs att strategin förväntas bidra till att ge förutsättningar för att miljöteknikföretagens export, antalet anställda och omsättning ska kunna öka mer än genomsnittet för Sveriges näringsliv.

2.1 Strategins innehåll

För att förverkliga strategin har regeringen fattat beslut om ett antal uppdrag, som en rad olika aktörer ska genomföra för att bidra till strategins övergripande mål. I tabellen nedan listas de myndighetsuppdrag som regeringen hittills fattat beslut om.

Tabell 1. Uppdrag inom miljöteknikstrategin, beslutade till och med 2013-06-05

Aktör	Uppdrag	Budget, 2011–2014, mnkr	Beslutsår
Vinnova	Forskning o. utveckling	65	2011
Almi/Innovationsbron	Inkubatorer	10	2011
Energimyndigheten	Mötesplats	17,5	2011
IMT	Internationell samordning	48	2010
Business Sweden	Småföretagssatsning	48	2011
Business Sweden	USA-satsning	8	2011
Business Sweden	Brasiliensatsning	12,5	2011
Business Sweden	Turkietsatsning	5	2012
Business Sweden	Främjande vid Rio+20 m.fl.	2,5	2012
Centec	Centec, Peking	2	2011
Business Sweden	Utländska investeringar	20	2011
Tillväxtverket	Stöd EU-ansökningar	7	2011
Tillväxtverket	Internetbaserad information	3,5	2012
Tillväxtanalys	Statistik	1	2011
Tillväxtanalys	Utvärdering	3	2012
Energimyndigheten/ Vinnova	Innovationsupphandling	30	2012

Aktör	Uppdrag	Budget, 2011–2014, mnkr	Beslutsår
Tillväxtverket	Affärsutveckling export	24	2012
Vinnova	Testbäddar	36	2012
Vinnova	Innovationsupphandling, tävling	16	2013
SCB	Statistik miljötekniksektorn	0,6	2013
Summa		359,6	

Bakom de kortfattade uppdragsnamnen ovan finns en bred portfölj av olika typer av uppdrag: riktade direkt till enskilda miljöteknikföretag eller miljöteknikföretag i allmänhet, finansörer, köpare, främjandeaktörer och forskare. En mer omfattande beskrivning av de olika uppdragen inom strategin återfinns i Tillväxtanalys första delrapport från utvärderingsarbetet.¹

Tabell 2. Anslagsfördelning inom miljöteknikstrategin, beslutade medel till och med 2013-06-05

Aktör	2011	2012	2013	2014	Summa	Andel
Vinnova	30	32	35	35	132	37%
Business Sweden	22,5	25,5	24	24	96	27%
IMT	12	12	12	12	48	13%
Tillväxtverket	1	11,5	11	11	34,5	10%
Energimyndigheten	2,5	10	10	10	32,5	9%
Innovationsbron	1	3	3	3	10	3%
Tillväxtanalys	0,5	1,5	1	1	4	1%
Centec (Peking)	2	0	0	0	2	1%
SCB	0	0	0,2	0,4	0,6	0%
Summa	71,5	95,5	96,2	96,4	359,6	100%

Den största delen av miljöteknikstrategins budget har gått till Vinnova, vars uppdrag tilldelats 132 miljoner kronor av de knappa 360 miljoner kronor som hittills beslutats. Därefter har Business Sweden (före detta Exportrådet och Invest Sweden) fått den största delen av de tilldelade medlen.

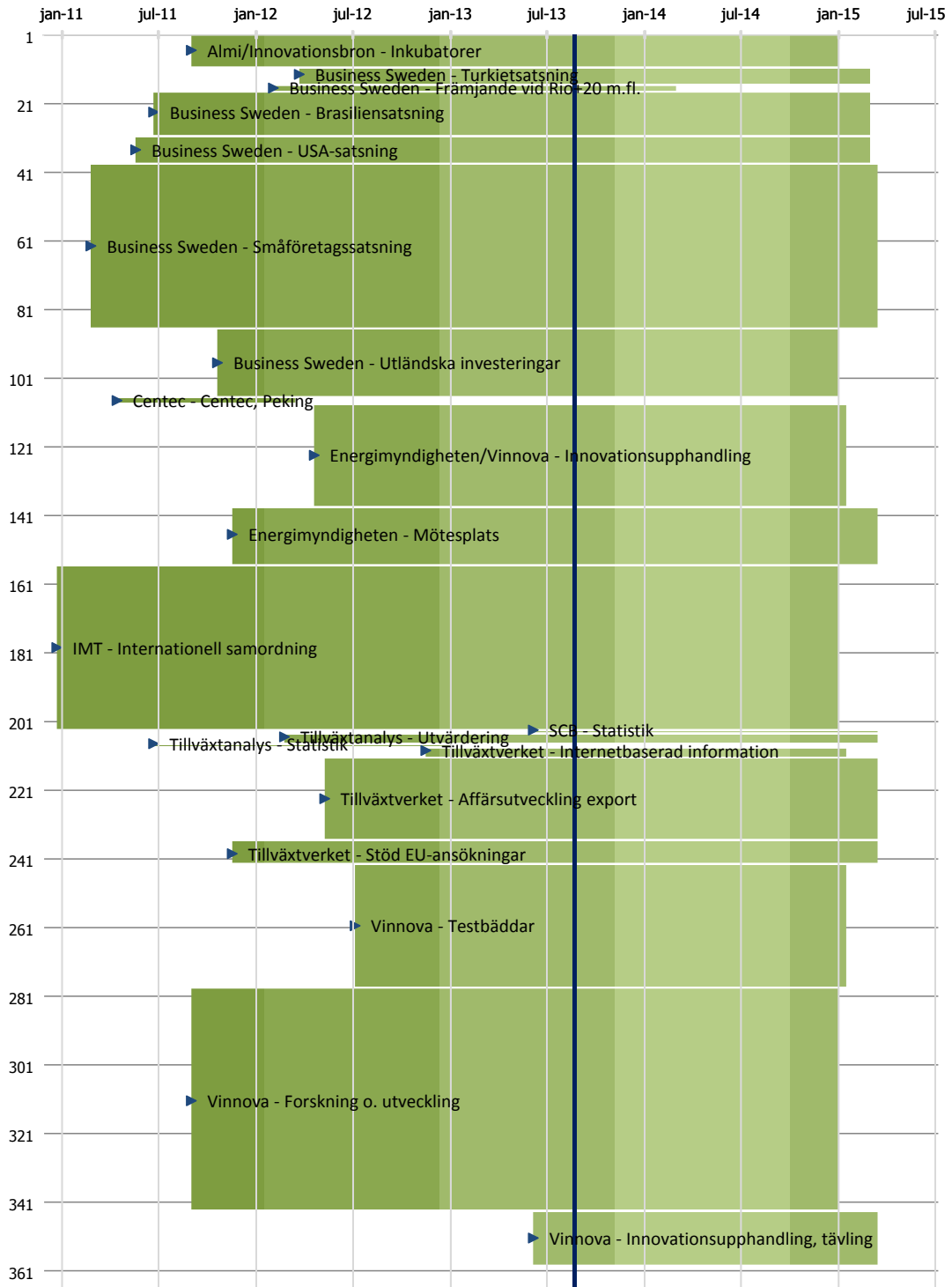
Viktigt att poängtera är att utöver de insatser som beslutats inom ramen för miljöteknikstrategin, arbetar ett antal offentliga och privata aktörer direkt eller indirekt med att underlätta för miljöteknikföretag att utvecklas, för att främja innovationer och kommersialisering inom miljöteknikområdet. Faktum är att majoriteten av de offentliga insatser som görs för att främja svenskt miljöteknikföretagande, görs utanför miljöteknikstrategin. Strategin är inte tänkt att rymma all främjandeaktivitet på området, utan syftar till att förstärka arbetet där det kan göra som störst nytta.

¹ Tillväxtanalys (2012) *Utvärdering av regeringens miljöteknikstrategi. Delrapport 1: Utvärderingsansats och tidiga reflektioner* WP/PM 2012:20

2.2 Tidslinje miljöteknikstrategins uppdrag

För att ge en överblick över uppdragen och deras omfattning presenteras här en tidslinje över samtliga uppdrag inom miljöteknikstrategin.

Figur 1. Regeringsuppdrag inom Miljöteknikstrategin, uppdragens tidsrymd (bredd) och anslag i mnkr (höjd). Sorterade i bokstavsordning efter aktör, bred lodrat linje anger dagens datum.

3 Övergripande nulägesanalys och slutsatser

Nulägesanalysen har omfattat sju områden som bedöms vara viktiga förutsättningar för ett lyckat genomförande. Alla insatser inom miljöteknikstrategin har studerats utifrån de olika områdena, och bedömts utifrån hur väl de uppfyller kriterierna inom respektive område.

Nedan presenteras de olika områdena tillsammans med en kortfattad beskrivning av vad som efterfrågas (en fördjupad beskrivning följer i senare avsnitt).

Tabell 3. Bedömningsområden och övergripande beskrivning

Område	Beskrivning
Målformuleringar	Mål ska hänga ihop med uppdragets tänkta aktiviteter, vara tydliga, väl definierade, och göra det möjligt att bedöma hur arbetet i insatsen fortskrider. Mål ska vara SMARTa: Specifika, Mätbara, Accepterade, Realistiska och Tidsatta. ²
Resurser	Resurser ska finnas tillgängliga för att det ska vara rimligt att tro att insatsen ska kunna genomföras i enlighet med uppdragets målsättningar. Med resurser avses främst personella, finansiella och administrativa resurser.
Momentum	Framåtrörelsen i uppdragen. Arbetet ska vara igång och ha uppnått en aktivitetsnivå som gör det trovärdigt att insatsens mål kan nås.
Insatslogik	En insatslogik ska tydligt beskriva hur, genom vilka steg, insatsen är tänkt att fungera för att skapa de långsiktiga målsättningar som är syftet med satsningen. De viktigaste stegen mellan konkreta aktiviteter och de slutgiltiga målen måste finnas specificerade i insatslogiken. Vidare ska insatslogiken vara realistisk.
Additionalitet	Insatsen ska på ett tydligt sätt ha potential att skapa additionalitet/mervärde: genom att få till stånd utveckling som inte annars skett, bidra till ökad kvalitet eller påskynda satsningar som hade gjorts oavsett insatsen.
Samverkan	Insatsen ska samverka med andra aktörer i de fall det bedöms kunna addera värde, ex. vis genom effektivisering och förtydligad ansvarsfördelning.
Långsiktigt tillvaratagande	Insatsen ska ha en plan för eller tydliga förutsättningar för långsiktigt lärande/tillvaratagande av lärdomar som genereras i arbetet.

För att kunna ge en överblick över hur väl respektive insats uppfyller kriterierna, så har bedömningen av respektive insats sammanfattats utifrån om det bedömts finnas någon väsentlig anmärkning på områdena, eller om anmärkning saknas. Följande omdömen har använts.

Ingen anmärkning: Insatsen bedöms i huvudsak uppfylla kriterierna för området i fråga.

Anmärkning: Insatsen bedöms inte till fullo uppfylla kriterierna för området ifråga, vilket kan påverka insatsens möjligheter att uppnå sina målsättningar negativt.

- **Anmärkning: Bör utvecklas:** Insatsen bedöms ha brister som bör åtgärdas inom det aktuella området.
- **Anmärkning: Riskfaktor:** Det aktuella området bedöms utgöra en särskilt stor riskfaktor för insatsens möjligheter att uppnå sina målsättningar.

² Doran, G. T. (1981). There's a S.M.A.R.T. way to write management's goals and objectives. *Management Review*, Volume 70, Issue 11, pp. 35–36.

I Tabell 4 ges en översikt av insatsernas nuläge i relation till bedömningsområdena, och efterföljande avsnitt ger en mer detaljerad beskrivning av det övergripande läget. Nulägesanalysen omfattar de 18 uppdrag som beslutats fram till våren 2013, men behandlas här som 14 eftersom vissa uppdrag är så pass närliggande.³

Tabell 4. Överblicksbild nulägesanalys våren 2013 – Områden med eller utan anmärkningar per uppdrag

	Målformuleringar	Resurser	Momentum	Insatslogik	Additionalitet	Samverkan	Långsiktigt tillvaratagan.
5.1 Särskilda insatser för främjande av svensk miljöteknikexport (Business Sweden)	⚠	✓	✓	✓	✓	⚠	✓
5.2 Miljödriven export (Tillväxtverket)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5.3 Swedishcleantech.se - Tillgängliggörande av internetbaserad information inom miljöteknikområdet (Tillväxtverket)	✓	✓	✓	✓	⚠	✓	✓
5.4 Regeringskansliets internationella miljötekniksamordning (IMT)	⚠	✓	✓	⚠	✓	✓	⚠
5.5 Resursförstärkning till miljöteknikkontoret på Sveriges ambassad i Peking (CENTEC)	✓	✓	✓	✓	⚠	✓	⚠
5.6 Investeringsfrämjande med inriktning på miljöteknikområdet (Business Sweden)	⚠	✓	✓	✓	⚠	✓	✓
5.7 Internationell samverkan för miljöinnovationer 2012 (Vinnova)	⚠	✓	✓	⚠	✓	✓	✓
5.8 Bygginnovationen miljöteknikexport (Vinnova)	⚠	✓	⚠	⚠	⚠	✓	✓
5.9 Innovationsplattformar för hållbara attraktiva städer m.m (Vinnova)	✓	✓	✓	⚠	✓	✓	✓
5.10 Mötesplats för aktörer inom miljöteknikområdet (Energimyndigheten)	⚠	✓	✓	✓	✓	✓	⚠
5.11 Stöd EU-ansökningar (Tillväxtverket)	✓	✓	✓	⚠	⚠	✓	✓
5.12 Inkubatorsutveckling med inriktning miljöteknikområdet (Innovationsbron)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5.13 Teknik- och innovationsupphandling inom miljöteknik (Energimyndigheten/Vinnova)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	⚠
5.14 Testbäddar inom miljöteknikområdet (Vinnova)	⚠	✓	✓	✓	⚠	⚠	✓

Som framgår ovan är läget tillfredställande på många områden för merparten av de uppdrag som ingår i strategin. Det finns dock även ett antal områden med anmärkningar av mer eller mindre allvarlig karaktär. Totalt har en fjärdedel av bedömningarna lett till någon form av anmärkning.

3.1 Slutsatser per område

3.1.1 Målformuleringarna bör utvecklas i flera uppdrag

Hälften av insatserna bedöms ha behov av att utveckla sina målskrivningar. Inte minst skulle målstyrningen ofta behöva vara tydligare med avseende på kortsiktiga mål, som beskriver vad som händer efter de direkta aktiviteterna men innan de slutgiltiga effekterna uppnås. I flera uppdrag finns även behov av att utveckla målstrukturen för att få fram mer specifika och mätbara mål. Måltydligheten brister särskilt i insatser som har bred verksam-

³ En närmare beskrivning av hur uppdragen grupperats framgår av Tabell 5 i kapitel 4.

het med många olika aktiviteter, men också i mer innovativa eller utvecklingsinriktade insatser.

Att målformuleringar och målstrukturer brister i många av insatserna kan få konsekvenser möjligheterna att nå målen med hela miljöteknikstrategin, då det riskerar att försvåra styrning och prioritering i de underliggande uppdragen. Det innebär också att det är svårare att bedöma när en insats har lyckats, vilket försvårar för utvärdering samt i förlängningen för beslutsfattare som ska ta ställning till fortsatta satsningar.

I vissa fall motiveras frånvaron av mellanliggande kortsiktiga mål med att det är svårt att förutse exakt hur ett skeende kommer att se ut när man arbetar med utvecklingsorienterat arbete. Tillväxtanalys bedömer dock att riskerna med avsaknad av mål vida överstiger fördelarna: det är bättre att sätta upp mål som sedan eventuellt måste revideras, än att sakna mål som stöd vid viktiga beslut.

3.1.2 Resurserna är väl avvägda i förhållande till nuvarande ambitioner

Analysen visar att de allra flesta insatserna anser sig ha tillräckliga resurser på plats. I vissa fall har det inledningsvis saknats eller tagit tid att få ut resurser, men preliminärt bedöms detta i inget fall ha lett till märkbart försämrade förutsättningar för strategins genomförande.

Det kan dock vara så att insatsen fått tillräckliga resurser för att kunna genomföras enligt plan, men längre fram visar sig underfinansierad i bemärkelsen att insatsens omfattning inte räcker till för att åstadkomma effekter som motsvarar de uppsatta målen. Insatsen kan också ha tilldelats en alltför stor finansiering.

För att säkerställa att nyttan med miljöteknikstrategin inte rinner ut i sanden krävs en tidig planering för hur de strategiinitierade insatserna ska förvaltas vidare. Tillväxtanalys bedömer att det redan nu är möjligt och lämpligt att börja planera för miljöteknikstrategins fortsättning.

3.1.3 Momentum finns i så gott som alla uppdrag

Så gott som alla insatser har kommit igång med verksamheten. I vissa fall har det tagit längre tid än beräknat och/eller varit problem med att få ut finansieringen för insatsen. Det bedöms dock inte ha blivit några allvarliga förseningar i något uppdrag. I något enstaka fall har förseningar lett till att man hamnat i otakt med tredje part. Detta kan få konsekvenser för måluppfyllnaden på kort sikt, men ledningen för uppdraget bedöms vara väl medveten om utmaningen.

De insatser som är beroende av ansökningstryck från målgrupper anger överlag att söktrycket varit bra och att man fått in vad som får bedömas som tillräckligt många ansökningar (det finns dock undantag). Detta är positivt för miljöteknikstrategin, eftersom ett lågt söktryck hade inneburit ett hårt slag mot denna omfattande del av strategin.

En av förklaringarna till att det överlag inte varit några problem med att få upp fart i insatserna är att ett flertal uppdrag utförs mer eller mindre inom ramen för utförande aktörs ordinarie verksamhet. Detta har både för- och nackdelar. Det är positivt att man snabbt och, sannolikt på ett kostnadseffektivt sätt kan komma igång, samt att det blir mer självklart att återföra lärdomar och liknande till linjeverksamheten. Risken ökar dock att strategin finansierar verksamhet som skulle ha genomförts ändå, vilket reducerar additionaliteten (mervärdet). Det innebär också en risk för att strategin tränger undan löpande verksamhet.

Sammanfattningsvis ligger insatserna bra till i förhållande till planerna, men det återstår att se om planerna har rimligt utformade tidsperspektiv. I flera uppdrag bedöms tiden till måluppfyllelse vara lång, och sträcka sig väl bortom strategins slutdatum.

3.1.4 Insatslogikerna är överlag väl utvecklade

En tredjedel av insatserna bedöms ha delvis haltande insatslogiker (se Tabell 4 ovan). Med det menas att det i vissa fall, inte går att tydligt se, eller att det går att ifrågasätta, hur det är tänkt att verksamheten i praktiken ska leda till den önskade förändringen. Detta är något som följeforskarna kommer att följa upp under det fortsatta arbetet.

En fråga med koppling till insatslogikerna är hur uppdragen inom sina formella ramar ska prioritera bland tänkbara alternativ. Exempelvis kan insatserna välja mellan marknadsnära lågriskprojekt med låg marginalnytta, eller högriskprojekt med potential till hög marginalnytta. Den inriktning uppdragen väljer får stora konsekvenser för vilka förväntningar som bör ställas till miljöteknikstrategin, och valet skulle ha underlättats av tydligare insatslogiker.

Det behöver inte nödvändigtvis vara ett problem att en insatslogik är otydlig. Förändringsmekanismerna fungerar förstås oavsett om vi förstår varför de fungerar eller inte. Det finns dock starka skäl att ha en rimlig och tydlig insatslogik – eftersom en okänd och/eller oaccepterad insatslogik riskerar att leda till felaktiga, otydliga eller rent av kontraproduktiva målskrivningar och förväntningar. På ett övergripande plan kan det ses som oansvarigt att använda skattepengar till verksamhet med en oklar relation mellan intervention och målsättning.

Risken för att bristande insatslogiker negativt påverkar miljöteknikstrategins genomförande bedöms dock vara begränsad, eftersom problemet rör en mindre del av uppdragen och dessa bedöms stå väl rustade för att vidareutveckla sina insatslogiker.

3.1.5 Additionaliteten kan ifrågasättas i flera uppdrag

Utifrån nulägesanalysen bedöms det finnas skäl att ifrågasätta additionaliteten på insatsnivå för de uppdrag som ligger nära ordinarie verksamhet. Det bör därför följas upp i vilka fall det rör sig om att insatsen skapar mervärden, och i vilka fall miljöteknikstrategin finansierar insatser som ändå skulle ha genomförts. I flera fall går det emellertid att se positiva konsekvenser av att flera av miljöstrategins insatser utförs inom vad som i praktiken är ordinarie verksamhet. Detta gäller inte minst i de fall där den ansvariga aktören använt strategiuppdraget som ett slags ”såddefinansiering” för att vidareutveckla verksamheten på betydande sätt. Det finns dock även ett antal fall där risken för ”business as usual” är uppenbar. En ytterligare aspekt av detta är att man framöver även bör fråga sig i vilken utsträckning strategin tränger undan eller kannibaliserar på annan eller ordinarie verksamhet.

För några insatser bedöms det finnas behov av att ytterligare granska och följa upp insatsens potential att skapa additionalitet. I de exportfokuserade insatserna kan man fråga sig i vilken utsträckning valet av vissa marknader är motiverat och vad det får för konsekvenser för graden av mervärde. Ska man fokusera på marknader som är oetablerade ur svenskt perspektiv, eller ska man fokusera på att skala upp relativt etablerade marknader? Var skapar man störst mervärde med en offentligt finansierad insats, och i vilken utsträckning präglar denna frågeställning det strategiska tänkandet i insatserna? Vidare bör man, för de insatser som jobbar brett med många olika typer av aktiviteter, fråga sig i vilken utsträckning additionaliteten skulle gynnas av en högre grad av fokusering på kärnprocesser.

Additionaliteten är tydlig i många av uppdragen vilket är mycket positivt, men bedöms ändå utgöra en viktig riskfaktor inom nära hälften av uppdragen i miljöteknikstrategin. Detta riskerar att påverka strategins möjligheter att skapa nytta i samhället, och följaktligen bör de genomförande aktörerna arbeta för att säkerställa att respektive insats bidrar med mesta möjliga mervärde.

3.1.6 Samverkan är på god väg, men kan fokuseras framöver

Många av uppdragen menar att samverkan ökat och delvis också utvecklats i en positiv riktning under den tid som miljöteknikstrategin funnits, vilket i regel härleds till det faktum att man nu också har ett antal konkreta uppdrag att samverka runt. Flera av uppdragen har dock haft svårt att specificera en konkret samverkans- eller samordningsproblematik på främjarsidan, och i arbetet med att åstadkomma stärkt export av miljöteknik från Sverige.

Samverkan bedöms vara en förutsättning för att främjandesystemet ska fungera effektivt, men får samtidigt inte bli ett självändamål. För att inte undergräva insatsernas effektivitet och för att maximera strategins additionalitet bör samverkans- och informationsinsatser fokuseras till områden där verklig nytta kan skapas, och det är därför viktigt att behovsanalyser genomförs innan samverkansinsatserna påbörjas.

Strategin bedöms ha bidragit till en utvecklad samverkan, och merparten av aktörerna har i dag upparbetade kontaktytor med andra relevanta parter. Därmed dock inte sagt att samverkan inte kan bli bättre: det finns stor potential i att vässa samverkan så att den kan bidra med större nyttor. Centralt är att samverkan inte ska handla om kvantitet utan om kvalitet.

3.1.7 Långsiktigt tillvaratagande är inte alltid planerat och upparbetade värden riskeras

Då de olika uppdragen inom miljöteknikstrategin skiljer sig åt väsentligt, skiljer sig även möjligheterna och riskerna vad gäller långsiktigt tillvaratagande av lärdomar från arbetet. Flera uppdrag ligger nära de genomförande organisationernas ordinarie verksamhet, vilket bedöms underlätta för tillvaratagandet av lärdomar och för att dessa på sikt ska kunna införlivas i organisationens fortsatta arbete även när särskild finansiering saknas. Andra uppdrag är mer skilda från den ordinarie verksamheten, och bygger på att särskilda parallella strukturer byggs upp för uppdragets genomförande. I flera av dessa fall bedöms det finnas betydande risk för att lärdomar och erfarenheter går förlorade när uppdragsperioden är över.

I flera uppdrag bedöms det finnas en stor risk för att stora delar av lärdomarna från satsningarna går förlorade, eftersom det saknas en tydlig plan för hur arbetet ska förvaltas vidare efter att uppdragsfinansieringen tagit slut. Detta är en väsentlig risk för miljöteknikstrategins effekter som helhet, och bör i möjligaste mån förebyggas.

3.2 Generella reflektioner

Under arbetet med nulägesanalysen har flera generella frågor uppkommit, som kommer att vara av vikt i det fortsatta arbetet. En sådan fråga är att det skulle behövas en fördjupad diskussion och problematisering av vad som ska vara ”svenskt” i miljöteknikstrategin. Ur miljöhänsyn spelar det ingen roll varifrån en förbättrad teknologi kommer, eftersom det kan vara lika effektivt att ha en strategi som handlar om att importera teknik som att exportera den. Ur ett ekonomiskt perspektiv spelar det dock en roll på vilket sätt svenska enheter relaterar till enheter i andra delar av sina respektive globaliserade industrier – dels

för regionalt/nationellt värdeskapande av olika slag (skatter, arbetstillfällen, tillväxt och så vidare), dels för svensk miljöteknikutvecklingen på lång sikt.

Den långsiktiga nationella förmåga att dra nytta av miljöteknikindustrin som tillväxtmotor avgörs av ekonomisk-geografiska processer som har att göra med de positioner svenska aktörer har i globala värdekedjor och med de kunskapsstrukturer, kluster och innovationssystem som över tid byggs upp och förändras till följd av den verksamhet som lokaliseras i den lokala, regionala eller nationella miljön där de är förankrade. Något som går att säga med någorlunda säkerhet är att det inte är någon vits för Sverige att försöka göra allt själv. Offentliga insatser framgång avgörs i detta sammanhang snarare av förmågan att i en mångfald antingen välja rätt områden och enheter att satsa på, eller att genomföra generella förstärkningar av innovationssystemet. Därför måste miljöteknikstrategins fokus på export av svenska miljöteknikföretags produkter problematiseras, särskilt när det gäller insatser på särskilt utvalda marknader. Det kan finnas en risk för att stödjande insatser sänker omvandlingstrycket på företag och/eller motverkar utvecklingen av företags konkurrenskraft. En vägledning i bedömningen av insatserna kan vara att reflektera över vilka marknadsmisslyckanden uppdragen åtgärdar. Om inget marknadsmisslyckande föreligger kan det vara så att företaget inte platsar på den globala marknaden, och då ska dess inträde på den samma inte stödjas.

För det andra bedöms det finnas en diskrepans mellan faktiskt fokus i miljöteknikstrategins insatser, å den ena sidan, och strategins övergripande målsättning å den andra. Regeringens miljöteknikstrategi har tre huvudmål (se kapitel 2). Utifrån nulägesanalysen är det tydligt att strategins fokus i praktiken i huvudsak ligger på det andra målet. Balansen i insatsportföljen bör således följas upp i det kommande arbetet.

4 Nulägesanalys på uppdragsnivå

I detta kapitel redovisas kortfattat slutsatserna från nulägesanalyserna av respektive uppdrag som ingår i miljöteknikstrategin.

För att förenkla presentationen har vissa uppdrag behandlats under samma rubrik, exempelvis Business Swedens exportfrämjande insatser. I andra fall har enskilda uppdrag behandlats separat, på grund av att de tydligt delats in i separata delar av den ansvarige genomföraren.

Tabell 5. Uppdragens uppdelning i kapitel

Aktör	Uppdrag	Operativ insats / aktuell benämning (kapitel)
Vinnova	Forskning och utveckling	Internationell samverkan för miljöinnovationer (4.7)
		Bygginnovationen miljöteknikexport (4.8)
		Innovationsplattformar för hållbara attraktiva städer m.m. (4.9)
Almi/Innovationsbron	Inkubatorer	Inkubatorsutveckling med inriktning miljöteknikområdet (4.12)
Energimyndigheten	Mötesplats	Mötesplats för aktörer inom miljöteknikområdet (4.10)
IMT	Internationell samordning	Regeringskansliets internationella miljötekniksamordning (4.4)
Business Sweden	Småföretagssatsning	Särskilda insatser för främjande av svensk miljöteknikexport (4.1)
Business Sweden	USA-satsning	
Business Sweden	Brasiliensatsning	
Business Sweden	Turkietsatsning	
Business Sweden	Främjande vid Rio+20 m.fl.	
Centec	Centec, Peking	Resursförstärkning till miljöteknikkontoret på Sveriges ambassad i Peking (4.5)
Business Sweden	Utländska investeringar	Investeringsfrämjande med inriktning på miljöteknikområdet (4.6)
Tillväxtverket	Stöd EU-ansökningar	Stöd EU-ansökningar (4.11)
Tillväxtverket	Internetbaserad information	Swedishcleantech.se – Tillgängliggörande av internetbaserad information inom miljöteknikområdet (4.3)
Energimyndigheten / Vinnova	Innovationsupphandling	Teknik- och innovationsupphandling inom miljöteknik (4.13)
Tillväxtverket	Affärsutveckling export	Miljödriven export (4.2)
Vinnova	Testbäddar	Testbäddar inom miljöteknikområdet (4.14)

Viktigt att notera i läsningen av nulägesanalysen är att den gjordes under våren 2013 och att förändringar kan ha skett sedan dess, vilket innebär att bedömningar kan vara inaktuella.

4.1 Särskilda insatser för främjande av svensk miljöteknikexport (Business Sweden)

Den totalt sett största samlade satsningen under miljöteknikstrategin görs via Business Sweden där staten satsar 76 miljoner kronor på särskilda exportfrämjande aktiviteter under perioden, genom fem olika regeringsuppdrag. Ansvariga beskriver den nuvarande sats-

ningen som ett mer samlat grepp och en fokuserad satsning utifrån de olika preciseringar som gjorts i regeringsuppdraget avseende inte minst företagsstorlek och geografi.

Uppdragen under miljöteknikstrategin har i huvudsak två delar. Den första delen är en SME-inriktad satsning (för totalt 48 miljoner kronor) på:

- stöd till små svenska miljöteknikföretag (genom Business Support Office, lokala stöd-funktioner på olika utlandsmarknader)
- samordning och koordinering avseende mottagande av internationella besöks-delegationer på miljöteknikområdet (i samråd med bland annat regionala aktörs-nätverk)
- utvecklingsinsatser för och förvaltning av konceptet SymbioCity

Den andra delen av uppdragen består av en bredare satsning på främjande av svensk miljö-teknikexport 2011–2014 med inriktning på: USA-marknaden (8 miljoner kronor), Brasi-lien-marknaden (12,5 miljoner kronor), Turkiet-marknaden (5 miljoner kronor), Sverige-satsning vid internationella konferenser (3 miljoner kronor).

I nedanstående tabell sammanfattas nulägesanalysen av de exportfrämjande uppdragen till Business Sweden.

Tabell 6. Sammanfattande kommentarer från nulägesanalysen våren 2013

Område	Övergripande bedömning	Kommentar
Målformuleringar	Bör utvecklas	Mål finns formulerade på aktivitetsnivå, med sikte på det övergripande målet att öka exporten. Målen bör utvecklas på resultat- och effektnivå (kort- och långsiktiga mål) för att underlätta styrning och prioriteringar.
Resurser	Ingen anmärkning	Med fem särskilda regeringsuppdrag och 79 mnkr i särskild finansiering, plus tillkommande kundfinansiering, bedöms Business Sweden ha de resurser som behövs för att genomföra uppdragen.
Momentum	Ingen anmärkning	Med möjlighet att nyttja befintliga strukturer och arbets-rutiner bedöms uppdragen generellt ha kommit igång enligt plan.
Insatslogik	Ingen anmärkning	De fem olika uppdragen innehåller delvis olika insatslogiker, men dessa bedöms överlag vara väl formulerade.
Additionalitet	Ingen anmärkning	Additionaliteten inom insatserna bedöms vara relativt god, och möjliggöra för företag att förbättra sina internationaliseringsambitioner. Ett frågetecken finns kring additionaliteten på insatsnivå – BS borde jobba med detta område även utan de särskilda regeringsuppdragen.
Samverkan	Bör utvecklas	Samverkan finns med bl.a. Energimyndigheten, Tillväxt-verket, Vinnova, branschorganisationer, SKL. Samverkan bedöms fungera, men det finns också önskemål om fördjupad samverkan från flera statliga aktörer, som pekar på att BS expertis borde komma till större nytta.
Långsiktigt tillvaratagande	Ingen anmärkning	Möjligheterna att ta till vara lärdomar bedöms vara goda, bland annat mot bakgrund av att en stor del av verksamheten som drivs inom uppdragen ligger mycket nära ordinarie verksamhet. Ett frågetecken finns dock kring de mer utvecklingsorienterade insatserna.

Följande rekommendationer och kritiska faktorer bör hanteras för framtiden i och runt uppdraget:

- Business Sweden bör ta fram mål som uppfyller SMART-kriterierna för de satsningar som genomförs, framför allt för att tydliggöra vad som är utmanande och samtidigt realistiskt att uppnå på kort och lång sikt i satsningarna. Utan en sådan målstruktur finns det heller ingen tydlig bedömningsgrund när satsningarna ska utvärderas.
- Business Sweden bör också säkra förutsättningarna för lärande och kunskapsöverföring avseende metod och lärdomar särskilt i de insatser som är mer utvecklingsinriktade (besökssamordningen och utvecklingsarbetet kopplat till SymbioCity). Dessa insatser kräver också mer av en gemensam process i samverkan. Business Sweden bör själva efterhand också föreslå konkreta förändringar i inriktning och fokus baserat på lärandet i de nuvarande uppdragen.
- Business Sweden själva lyfter även fram behovet av ”ligga nära företagen” och att lyssna på vad dessa vill och efterfrågar. Samtidigt är det också centralt för framtiden att genomföra insatser där mervärdet av offentligt ingripande är som störst, på relativt svåra marknader, där den offentliga sfären är viktig för att nå affärer samt genom att främst stödja företag. Det finns i förfarandet en risk för att man lyssnar ”för mycket” på företagens subjektiva bedömning av behov och problem på bekostnad av den mer objektiva analysen av centrala övergripande förhållanden och additionalitetsperspektivet.
- Satsningen behöver för framtiden också ta fram tydligare kriterier för hur man verkligen hittar företag, affärsidéer och marknader där det finns potential för export och där en offentlig intervention kan skapa additionalitet, det vill säga mervärden (och samtidigt undvika dödvikteffekter – sådant som skulle ha skett även utan en insats).
- Som central aktör i det exportfrämjande arbetet skulle Business Swedens kompetenser och resurser kunna nyttjas ännu bättre genom bättre samverkan med andra aktörer som arbetar med exportfrämjande, exempelvis Tillväxtverket.

Business Sweden är i sina satsningar delvis beroende av exempelvis utrikesförvaltningens fokus och intresse samt det politiska intresset och den politiska agendan för att få till framgångsrika delegationer och liknande. Centralt är därmed att miljötekniksatsningen med hjälp av Business Sweden också verkligen är prioriterad på den politiska nivån. Olika politiska prioriteringar på de aktuella marknaderna spelar också in liksom exempelvis viljan att bygga på de avtal som ingåtts om handel och vid olika tidigare delegationer.

4.2 Miljödriven export (Tillväxtverket)

Programmet Miljödriven Export (finansieras med 24 miljoner kronor via strategin och är en del av den större satsningen Miljödriven tillväxt) genomförs av Tillväxtverket och målgruppen är små och medelstora företag som vill växa på en internationell marknad.

Syftet med satsningen är att stärka svenska små och medelstora företags konkurrenskraft på internationella marknader där det finns efterfrågan på varor och tjänster som bidrar till minskad miljöbelastning.

I programmet kan företagen söka stöd för följande aktiviteter: kompetensutveckling för säljorganisation, bearbetning av upprättade kontakter för att få till avtal, studier av externa marknader, att hitta och skapa tillgång till internationella partners och nätverk, utvecklings-

partner, underleverantörer eller producenter, marknadsanpassning, samt förstärkning av leveranskapaciteten.

I nedanstående tabell sammanfattas nulägesanalysen av uppdraget Miljödriven Export.

Tabell 7. Sammanfattande kommentarer från nulägesanalysen våren 2013

Område	Övergripande bedömning	Kommentar
Målformuleringar	Ingen anmärkning	Ändamålsenliga mål finns formulerade på kort, medellång och lång sikt.
Resurser	Ingen anmärkning	Resurserna bedöms vara väl avvägda i förhållande till upptagningsförmågan – Tillväxtverket bedömer att högre finansiering hade varit svår att omsätta i relevanta projekt.
Momentum	Ingen anmärkning	Det gick snabbt att komma igång med verksamheten, och två utlysningar har redan genomförts. I mars/april 2013 hade 15 av 25 mnkr beslutats, fördelat på 21 projekt.
Insatslogik	Ingen anmärkning	Väl utvecklad insatslogik, som också tar hänsyn till denna satsnings relation till det större programmet Miljödriven Tillväxt.
Additionalitet	Ingen anmärkning	Satsningen förefaller nå företag i tidiga skeden av internationaliseringsprocessen vilket bör öka möjligheterna till hög additionalitet. I många fall bedöms att företagen skulle ha arbetat med internationalisering ändå, och mer värde skapas framför allt genom ökad kvalitet och en snabbare process.
Samverkan	Ingen anmärkning	Samverkan har utvecklats över tid och finns idag framför allt med Business Sweden, Energimyndigheten och Vinnova, bl.a. genom gemensamma avstämningar kring ansökningar. Samverkan bedöms fungera väl i dagsläget.
Långsiktigt tillvaratagande	Ingen anmärkning	Möjligheter till tillvaratagande av kunskap bedöms vara goda.

Följande rekommendationer och kritiska faktorer bör hanteras för framtiden i och runt uppdraget:

- Även om programmet har relativt utvecklade mål och en framtagen insatslogik kan det finnas en poäng med att fortsätta att förtydliga målen och insatslogiken. Detta kan också bidra till att tydliggöra vilket program man i praktiken fick, för att underlätta lärande.
- Utbetalningstrycket på programmet skulle kunna tolkas som en delvis hindrande kritisk faktor i programmet. Utbetalningen av medel bör inte drivas av exempelvis administrativa faktorer utan måste handla enbart om huruvida det finns relevanta projekt att finansiera.
- Tillväxtverket bör också undersöka om det kan finnas synergier vid samverkan med andra satsningar och för de företag som genomför insatser. Ett exempel kan vara Business Swedens satsning på små och medelstora företag.
- Centralt vid utvärderingen av satsningen är att man undersöker i vilken utsträckning insatserna skulle ha genomförts även utan finansieringen.

- De ansvariga beskriver själva arbetet med bedömningen av ansökningarna som ett starkt kritiskt moment, där sökande bör tvingas att fokusera sin satsning. Samtidigt är också konkurrensen om medel en central faktor.
- Satsningen behöver för framtiden även ta fram tydligare kriterier för att säkerställa att man hittar företag, affärsidéer och marknader där det finns potential för export och där en offentlig intervention kan skapa additionalitet eller mervärden (och samtidigt undvika dödvikteffekter).

4.3 Swedishcleantech.se – Tillgängliggörande av internetbaserad information inom miljöteknikområdet (Tillväxtverket)

I 2011 års regleringsbrev fick Tillväxtverket i uppdrag att ansvara för förvaltningen av den databas över svenska miljöteknikföretag och den karta över svenska referensanläggningar som tagits fram inom ramen för Sveriges miljöteknikråd (Swentec) kommittéuppdrag från 2008 till och med 2010. Detta arbete genomfördes genom en satsning på en svensk miljöteknikportal – swedishcleantech.se. I november 2012 fick Tillväxtverket ett förtydligt regeringsuppdrag att tillgängliggöra internetbaserad information inom miljöteknikområdet, med totalt 3,5 miljoner kronor i särskild finansiering.

Syftet med framtagandet av swedishcleantech.se är att portalen ska fungera som en samlad kunskapsbas för att inom och utanför Sverige tillgängliggöra information om följande:

- demonstrations- och miljöteknikanläggningar
- miljöteknikföretag och marknadsföring
- vem som gör vad inom miljöteknik på myndighetsnivå och möjligheterna till stöd för svenska små och medelstora miljöteknikföretag
- goda exempel från svenska och internationella projekt där svenska partners finns med
- statistik om miljöteknik, rapporter, intervjuer
- studiebesök med fokus på export

Genom webbplatsen vill man exempelvis visa vad som pågår och underlätta för aktörer i systemet att slussa företag vidare till rätt instans. På swedishcleantech.se finns svenska demonstrationsanläggningar i Sverige och kontaktuppgifter i form av länkar till företagens hemsidor, information om rådgivning och finansiering samt olika analyser, rapporter och statistik men också exempelvis länkar till SymbioCitys sida och till föreningen ASSET (som har i uppdrag att samordna och utveckla studiebesöken).

I nedanstående tabell sammanfattas nulägesanalysen av uppdraget att tillgängliggöra internetbaserad information.

Tabell 8. Sammanfattande kommentarer från nulägesanalysen våren 2013

Område	Övergripande bedömning	Kommentar
Målformuleringar	Ingen anmärkning	Ändamålsenliga mål bedöms finnas för uppdraget.
Resurser	Ingen anmärkning	Innan Tillväxtverket fick det särskilda regeringsuppdraget saknades tillräckliga resurser för att genomföra uppdraget med hög kvalitet. Sedan särskild finansiering tillkommit bedöms det dock finnas tillräckliga resurser.

Område	Övergripande bedömning	Kommentar
Momentum	Ingen anmärkning	Det gick fort att komma igång med verksamheten, och två utlysningar har redan genomförts. I mars/april 2013 hade 15 av 25 mnkr beslutats, fördelat på 21 projekt.
Insatslogik	Ingen anmärkning	Logiken är väl utvecklad och specificerad. Insatslogiken bygger på antagandet att främjandesystemet är så pass svåröverskådligt och svårnavigerat att det hämmar företagens utveckling. Det är svårt att bedöma storleken på detta förmodade underliggande problem, och det finns en risk i att problemet och därmed insatsens potential över-skattas.
Additionalitet	Riskfaktor	Swedishcleantech.se bedöms kunna fylla en additionell funktion och därigenom skapa ett värde. Det kan dock ifrågasättas om portalen fyller en funktion som inte skulle ha kunnat uppnås på andra sätt.
Samverkan	Ingen anmärkning	Samverkan sker med en mängd aktörer som arbetar med att främja miljöteknikföretagande liksom med företagsfrämjande generellt.
Långsiktigt tillvaratagande	Ingen anmärkning	Möjligheterna att ta till vara kunskap bedöms vara goda, men en utmaning finns i att swedishcleantech.se måste uppdateras kontinuerligt för att bevara sin relevans.

Följande rekommendationer och kritiska faktorer bör hanteras för framtiden i och runt uppdraget:

- Tillväxtverket bör arbeta för att förtydliga mål och målgrupper för arbetet på kort och lång sikt.
- Projektledningens poängterar själva att informationsspridningen, kommunikationen och samverkan runt swedishcleantech.se är en central kritisk faktor – något som är lätt att instämma i. En webbtjänst av det här slaget finns i ett sammanhang, där en nyckelfaktor är att främjarsidan arbetar med att marknadsföra och få människor att praktiskt nyttja sajten, länka till den och se den som ett arbetsinstrument. I denna mening behöver webbsidan ses som en slags gemensam resurs i systemet.
- En central kritisk faktor är att swedishcleantech.se är beroende av andra aktörer för ”påfyllnad” av information, goda exempel etc. Regeringen bör därför tydliggöra för andra aktörer att sajten ska fungera som central hubb på webben för främjande av svensk miljöteknikexport.
- Webbsidan bör i framtiden lyfta fram fler internationella demonstrations- och miljöteknikanläggningar med koppling till svenska företag. Sajten bör också göras tillgänglig på fler språk (på kort sikt främst stora världsspråk på viktiga marknader som exempelvis kinesiska)
- Business Sweden och IMT bör kontaktas med frågan om inte Symbiocity.org samt swedenvirotech.se kunde länka tydligare till Swedishcleantech.se.

4.4 Regeringskansliets internationella miljötekniksamordning (IMT)

En av de största satsningarna inom ramen för miljöteknikstrategin är finansieringen av Regeringskansliets internationella miljötekniksamordning (IMT) med totalt 48 miljoner kronor över fyra år.

Det övergripande målet i uppdraget är *”att öka exporten av hållbart stadsbyggande och svensk miljöteknik till Kina, Indien och Ryssland”*. Följande tre operativa mål har identifierats: ett ökat intresse från miljöteknikföretagens sida för export till Kina, Indien och Ryssland; ett ökat antal affärsmöjligheter mellan kunder i Kina, Indien och Ryssland och svenska miljöteknikföretag, där den särskilda samordningens medverkan har haft betydelse; att IMT har förmåga att på ett effektivt sätt samordna centrala aktörer.

IMT arbetade i ett inledande skede endast med Kina men verksamheten har nu breddats och de länder man fokuserar på (under 2011-2014 och utifrån tre landprogram) är Kina, Indien och Ryssland. Arbetet i stort bygger också på erfarenheterna av det arbete som bedrivs med Kina under perioden 2008-2010.

I nedanstående tabell sammanfattas nulägesanalysen av uppdraget.

Tabell 9. Sammanfattande kommentarer från nulägesanalysen våren 2013

Område	Övergripande bedömning	Kommentar
Målformuleringar	Risikfaktor	Mycket arbete har lagts ner på målformuleringar men målen bedöms ändå vara för allmänna för att kunna fylla sin funktion fullt ut. I synnerhet saknas kortsiktiga och tydligt kvantifierade delmål har saknats – något som skulle ha kunnat ge en bild av i vilken mån man rör sig i rätt riktning. Målens ambitionsnivå har sänkts allt eftersom uppdraget reviderat sina mål.
Resurser	Ingen anmärkning	Satsningen har tilldelats 48 mnkr i finansiering för fyra år, och bedöms ha tillräckliga ekonomiska och organisatoriska resurser.
Momentum	Ingen anmärkning	Uppdraget bedöms ha kommit igång väl med arbetet.
Insatslogik	Risikfaktor	Insatslogiken är väl specificerad, men vilar på antaganden med väsentliga risker. Efterfrågan på deltagande i insatser mot de nya marknaderna har funnits vara lägre än väntat.
Additionalitet	Ingen anmärkning	Insatsen bedöms överlag i relativt hög grad fylla en funktion som saknats, och bedöms således ha god additionalitet. I delar av arbetet har man dock deltagit i insatser som nog skulle ha blivit av ändå, men har möjligen adderat kvalitet.
Samverkan	Ingen anmärkning	Insatsen bedöms ha bidragit till ökad och effektiviserad samverkan mellan svenska främjandeaktörer på de tre målmarknaderna.
Långsiktigt tillvaratagande	Bör utvecklas	Väsentliga risker bedöms finnas vad gäller möjligheterna till att långsiktigt ta till vara de kunskaper och resurser som byggts upp inom ramen för detta uppdrag. Ingen plan för tillvaratagande verkar finnas, och lämpliga förvaltare är svåra att se.

Följande rekommendationer och kritiska faktorer bör hanteras för framtiden i och runt uppdraget:

- IMT bör fortsätta arbeta för att förtydliga mål och insatslogik för arbetet på kort och lång sikt.
- Analysen av behov och möjligheter när det gäller samverkan mellan olika offentligt finansierade insatser bör fördjupas. På vilka sätt försvårar samverkans- och samordningsfrågorna exportfrämjandeinsatser med fokus på miljöteknik?
- En grundläggande lärdom tycks vara att förutsättningarna för den här typen av exportfrämjande skiljer sig mellan olika stora marknader utanför Europa. För framtiden finns också lärdomar att dra avseende den initiala matchningen mellan en viss resurs/satsning och de marknader man väljer att fokusera. En övergripande strategisk frågeställning som bör resas med utgångspunkt i de erfarenheter som gjorts inom uppdraget handlar exempelvis om ifall de exportfrämjande insatserna bör fokuseras till marknader med stark efterfrågan på insatser just nu eller där möjligheterna främst finns på längre sikt?
- Hitta effektiva sätt att förmedla alla de lärdomar som gjorts i arbetet vidare till relevanta aktörer i systemet. Centralt i aktuella eller framtida satsningar på miljöteknik-export till Kina, Indien och Ryssland är att inte behöva börja om från noll.

4.5 Resursförstärkning till miljöteknikkontoret på Sveriges ambassad i Peking (Centec)

Den tillfälliga resursförstärkningen till miljöteknikkontoret på Sveriges ambassad i Peking (Centec) sticker ut av flera skäl: dels är det den minsta satsningen inom strategin i finansiella termer (2 miljoner kronor), dels är den redan (i strikt administrativ mening) avslutad. Finansieringen genomfördes sannolikt utifrån ett behov av att täcka ett ”glapp” i finansieringen av Centecs verksamhet på Sveriges ambassad i Peking under 2011. Pengarna har därmed inte heller finansierat specifika insatser utan snarare verksamhetens fortlevnad mer generellt under en avgränsad tid.

I den utvärdering som genomfördes 2011 menade man också att styrningen och uppföljningen kunde utvecklas. Centec har därefter även arbetat med att stärka verksamhetens målstyrning och rapportering, vilket lett till att en relativt specifik och kvantifierad målstruktur nu används. Utgångspunkten är följande tre projektmål:

- Facilitation of cooperation arrangements in sustainable development, Energy Conservation and Environmental Protection, by System Solutions and Environmental Technology in China.
- MoUs/LoIs/declaration signed in sustainable development, energy conservation or environmental protection, bilateral/national and signed in demo projects/models regional/municipal
- Centec continuation secured beyond 2013.

I nedanstående tabell sammanfattas nulägesanalysen av uppdraget.

Tabell 10. Sammanfattande kommentarer från nulägesanalysen våren 2013

Område	Övergripande bedömning	Kommentar
Målformuleringar	Ingen anmärkning	Insatsen bedöms ha ett väl utvecklat målsystem.
Resurser	Ingen anmärkning	Insatsen bedöms under uppdragstiden ha haft tillräckliga resurser för genomförandet. Samtidigt bedöms att den skulle ha haft möjlighet att skala upp sin verksamhet med bibehållen kvalitet om den haft mer resurser.
Momentum	Ingen anmärkning	Centec i Peking har funnits sedan 2007 och bedöms ha haft lätt att sätta denna extra finansiering i arbete.
Insatslogik	Ingen anmärkning	Relativt väl utvecklad insatslogik. Insatsen har dock arbetat mycket brett med en mängd olika typer av aktiviteter vilket kan ifrågasättas.
Additionalitet	Riskfaktor	Insatsen förefaller ha bidragit med additionell nytta i flera avseenden, bl.a. vad gäller kontakter mellan svenska företag och offentliga kinesiska kunder. Samtidigt har insatsen haft svårt att hantera många av de svenska förfrågningarna pga. begränsade resurser och kontaktytor. Ett frågetecken är dock om insatsen har en tillräckligt utvecklad bild av risken för så kallad dödvikt. En risk finns att insatsen tillgodoräknar sig utveckling som skulle ha skett även utan dess bidrag.
Samverkan	Ingen anmärkning	Har samverkat aktivt med framför allt IMT och Business Sweden, och har genomfört flera gemensamma projekt. Även samverkan med Tillväxtverket och konsulaten i Shanghai och Hong Kong.
Långsiktigt tillvaratagande	Bör utvecklas	Osäker finansiering har skapat problem för organisationens möjligheter att arbeta långsiktigt.

Följande rekommendationer och kritiska faktorer bör hanteras för framtiden i och runt uppdraget:

- Regeringen bör överväga om Centec inte bör stödjas finansiellt via miljöteknikstrategin. I detta fall bör man naturligtvis också väga in om SIDA är beredda att helt eller delvis fortsätta stödja satsningen.
- Centec bör också överväga vilken nytta som skulle ligga i en mer fokuserad verksamhet baserad på ett något mindre antal kärnprocesser.
- En främjandekritisk faktor i Centecs arbete är förmågan att koordinera olika insatser på ett effektivt sätt och att (planera men också) ta till vara de tillfällen till stödinsatser som dyker upp, samt att kunna samverka på ett bra sätt med övriga parter i de svenska och kinesiska systemen. Förutsättningarna på den kinesiska marknaden för svenska företag påverkas dock främst av den starka ekonomiska utvecklingen, urbaniseringen, samt det politiska trycket att genomföra insatser.

4.6 Investeringsfrämjande med inriktning på miljöteknikområdet (Business Sweden)

Tidigare Invest Sweden (nuvarande Business Sweden) har tilldelats 20 miljoner kronor för att genomföra en särskild satsning på investeringsfrämjande insatser med inriktning på miljöteknikområdet. Syftet är att främja:

- att utländska företag investerar i svenska affärsprojekt
- etablering av strategiska allianser mellan utländska och svenska företag
- utländska riskkapitalinvesteringar i svenska tillväxtföretag
- att utländska företag förlägger FoU-verksamhet i Sverige.

När det gäller prioriteringar mellan de fyra syftena lyfter Business Sweden fram bland annat att fokus på så kallade *greenfield investments* (start av nya företag) minskar och att man numera i högre utsträckning fokuserar på olika former av samarbeten och strategiska allianser för att bygga företag i samarbete. De huvudmarknader som fokuseras i jakten på investeringar, på så sätt att det finns personal med särskilt ansvar för detta, är främst Japan, Kina, Indien, Taiwan, Korea, USA och Brasilien.

I nedanstående tabell sammanfattas nulägesanalysen av uppdraget.

Tabell 11. Sammanfattande kommentarer från nulägesanalysen våren 2013

Område	Övergripande bedömning	Kommentar
Målformuleringar	Riskfaktor	Väl utvecklade målformuleringar för slutresultat (högkvalitativa investeringar), men endast för ett år i taget. Vissa delmål förefaller vara svåra att bedöma när de uppfyllts och skulle tjäna på att utvecklas vidare.
Resurser	Ingen anmärkning	Ekonomiska resurser i nivå med tidigare. Kompetens och administrativa resurser bedöms tillräckliga. Deltidsresurser på utlandskontor är särskilt viktiga för dialog med utländska investerare.
Momentum	Ingen anmärkning	Insatsen bedöms ha kommit igång väl med sin verksamhet, vilket underlättats av tidigare liknande arbete inom organisationen.
Insatslogik	Ingen anmärkning	Insatslogiken bedöms vara väl specificerad. Arbetar från två håll: identifierande av svenska företag respektive arbete mot utländska investerare. En utmaning är den höga risk man arbetar med: för att bidra med största möjliga additionalitet bör man arbeta med tidiga skeden vilket ger hög risk att satsningar inte blir av eller misslyckas.
Additionalitet	Riskfaktor	Då insatsen fokuserar på förhållandevis svåra marknader (jämfört med den närliggande europeiska marknaden) bedöms additionaliteten vara relativt hög. Mervärdet från insatsen varierar dock kraftigt mellan olika tillfällen. Vidare finns privata konsulter som erbjuder liknande tjänster.
Samverkan	Ingen anmärkning	Viss samverkan med den exportfrämjande delen av Business Sweden, Energimyndigheten, Tillväxtverket och Vinnova.
Långsiktigt tillvaratagande	Ingen anmärkning	Då insatsen fungerar som ett av Business Swedens affärsområden inom dess investeringsfrämjande arbete bedöms möjligheterna till långsiktigt lärande vara goda.

Följande rekommendationer och kritiska faktorer bör hanteras för framtiden i och runt uppdraget:

- En generell rekommendation till Business Sweden och för regeringen att betänka är om man inte bör införliva miljöteknik och energi som ett ordinarie prioriterat arbetsområde i investeringsfrämjandet.

- Business Sweden bör successivt arbeta med att förtydliga hur satsningen kan skapa maximalt mervärde och additionalitet men också hur man arbetar för att inte tränga undan privata alternativ.
- Business Sweden bör också ta fram kvantitativa mål för antalet högkvalitativa investeringar och som täcker hela uppdraget (2011–2014).
- Ett förslag till Business Sweden är också att om möjligt arbeta fram delmål för vägen fram till högkvalitativ investering.

En rad politiska, ekonomiska faktorer på en makronivå påverkar förmågan att nå resultat. Ett aktuellt exempel är den ökade utvinningen av skiffergas i USA som påverkar förutsättningarna för investeringar i teknologisk utveckling av hållbar energiproduktion i Europa. På svensk nivå påverkar de styrmedel som används i en svensk kontext. Mer uppdragsnära lyfter Business Sweden fram möjligheten att långsiktigt bygga upp starka relationer med viktiga investerare runt om i världen.

4.7 Internationell samverkan för miljöinnovationer 2012 (Vinnova)

Den största enskilda satsningen inom Vinnova uppdrag (30 miljoner kronor) med fokus på forskning och kunskapsutveckling med inriktning miljöteknikområdet kanaliseras genom den internationella samverkanssatsningen Internationell samverkan för miljöinnovationer 2012. Denna programsatsning, som bygger vidare på ett bilateralt samarbete Vinnova varit involverade i med Brasilien och Kina, har satt upp målen att:

- stärka svenska aktörers nätverk för internationellt forsknings-, utvecklings- och innovationssamarbete inom miljöområdet som i förlängningen främjar export av svensk miljöteknik
- främja innovationssamarbeten som bidrar till att öka svenska aktörers tillgång till kunskap och föra dem närmare framtida kunder, behov och marknader
- främja etablering av långsiktigt hållbara kontakter mellan svenska och internationella konsortier genom att stödja utveckling och fördjupning av både nya och etablerade nätverk
- underlätta tidig konceptverifiering och tillgängliggöra stöd till demonstrationsprojekt i syfte att främja industrialisering av ny kunskap
- stimulera framväxt av former för att öka försäljning av tjänster baserade på kompetens och teknik som utvecklats av offentliga aktörer i Sverige
- bidra till positiva miljöeffekter och en hållbar utveckling.

Programmet ska stimulera samverkan mellan akademi, institut och företag i de nya tillväxtländerna Kina och Brasilien. Svenska aktörernas ökade globala FoU-närvaro förväntas leda till ökad konkurrenskraft och tillväxt samtidigt som förutsättningarna för en bättre miljö och hållbar samhällsutveckling stärks.

Utlysningarna inom programmet bygger på en flerstegsprocess med projektformerna A: Samarbetsuppbyggnad och förstudier och B: Genomförande av internationella forsknings- och utvecklingsprojekt. Följeforskarnas nedslag i programmet liksom materialinsamlingen genomfördes i februari/mars 2013 vilket medför att programmets Projektform B: Genomförande av internationella forsknings- och utvecklingsprojekt inte kunnat vägas

in i analysen i det här skedet och texten är därför inte heller representativ för programmet som helhet (A-och B-projekt). Nulägesanalysen avser således A-utlysningen. B-utlysningen kommer att fångas upp vid kommande steg i följeforskningsarbetet.

De prioriterade områdena inom programmets A-utlysning tekniskt och innehållsmässigt är:

- hållbar stadsutveckling, t.ex. del- och systemlösningar inom VA, fjärrvärme, urbana transporter, vattenrening, avfallshantering och återvinning
- informations- och kommunikationsteknik som leder till minskad miljöpåverkan
- miljöteknik, inklusive miljöskyddsteknik, effektiv resursanvändning (vatten, råvaror, energi mm) samt substitution av fossilbaserade, energikrävande och skadliga ämnen.

Vinnova har därmed valt att ha en relativt bred inriktning på tekniken i programmet.

I nedanstående tabell sammanfattas nulägesanalysen av uppdraget.

Tabell 12. Sammanfattande kommentarer från nulägesanalysen våren 2013

Område	Övergripande bedömning	Kommentar
Målformuleringar	Bör utvecklas	Väl utvecklade mål, men väl generellt formulerade, vilket kan försvåra prioriteringar och avvägningar. Flera mål är oprecist definierade vilket försvårar bedömningen av när de är uppfyllda. Målen bör konkretiseras för att tydliggöra vad som ska uppnås på kort och lång sikt.
Resurser	Ingen anmärkning	Uppdraget bedöms ha de resurser som behövs för att programmet ska kunna genomföras med hög kvalitet.
Momentum	Ingen anmärkning	Har kommit igång väl med utlysningar: god nivå på inkommande ansökningar. Risk finns i att mycket ska hinnas med på kort tid i de olika projekten.
Insatslogik	Risikfaktor	Insatslogiken är i delar väl specificerad, men oklarheter finns kring hur man genom finansiering av korta projekt ska lyckas bygga upp långsiktiga och djupa samverkanskonstellationer.
Additionalitet	Ingen anmärkning	Med en inriktning på utmanande marknader såsom Brasilien och Kina, med ambitiösa satsningar för att få till långsiktiga samarbetskonstellationer bedöms additionaliteten vara hög på insatsnivå.
Samverkan	Ingen anmärkning	Samverkan är ett centralt inslag i insatsen, men samverkan med andra svenska främjandeaktörer är begränsad. Dock har avstämning kring projektansökningar gjorts med Tillväxtverket och Energimyndigheten. Samverkan sker aktivt med utländska myndigheter i Kina och Brasilien.
Långsiktigt tillvaratagande	Ingen anmärkning	Insatsen är långsiktig och förefaller ha starkt stöd på Vinnova, vilket torde innebära goda förutsättningar för att lärdomar tas till vara inom organisationen.

Följande rekommendationer och kritiska faktorer bör hanteras för framtiden i och runt uppdraget:

- Programmet bör successivt försöka förtydliga och specificera målen för satsningen, framför allt med avseende på när man tänker sig ha uppnått vad.
- Det är viktigt i programmet att ta tanken på samverkan med Kina och Brasilien på allvar och försöka uppnå en sådan ömsesidighet att de brasilianska och kinesiska

perspektiven på samarbetenas potential, utvecklingsbehov och möjligheter också kan få genomslag på projektnivån

- Man bör också följa upp behoven av stöttning i projekt med färre kontakter, kortare erfarenheter av det aktuella landet och miljöer där man vill bygga samverkan
- Programmet bör eventuellt också undersöka hur kopplingen till offentliga aktörer kan stärkas i det fortsatta arbetet

4.8 Bygginnovationen miljöteknikexport (Vinnova)

Vinnovas uppdrag med fokus på forskning och kunskapsutveckling utgör en relativt stor satsning under miljöteknikstrategin (65 miljoner kronor). En mindre satsning inom ramen för denna är Bygginnovationen miljöteknikexport som omfattar 10 miljoner kronor under 2012–2014 med syftet att: *”... eftersträva en fortsatt utveckling av den kunskap som finns i Sverige inom området systemlösningar för hållbar stadsutveckling. Satsningen ska genom samverkan mellan offentliga aktörer, näringsliv och forskning främja svensk miljöteknikexport.”*

Ett mål som nämns i olika programdokumenten anger att detta ska ske *”... genom att små och medelstora företag ska få draghjälp av större aktörer för att testa eller vidareutveckla teknik i tidiga skeden”*.

Insatsen är inriktad på forskning och innovationsstöd för hållbar stadsutveckling med fokus på den byggda miljön och tanken i programmet har varit att använda den plattform som sedan tidigare byggts upp kring programmet Bygginnovationen och som bland annat innefattar samverkan med stora byggbolag.

Följande krav/kriterier används vid urvalet av projekt i programmet:

- Sökande parter ska vara små och medelstora företag (AB) med tydlig ambition att växa genom export. Insatsen ska avse
- Utveckling av teknik och systemlösningar i tidiga skeden.
- I projektet ska delta aktör/er inom samhällsbyggnadssektorn som vill använda det lilla företagets teknik/lösningar i ett större projekt, gärna utanför Sveriges gränser.

För övrigt tillämpas samma bedömningskriterier som i utlysningen för huvudprogrammet Bygginnovationen 2011–2014.

Inkomna projektidéer bedöms av utvalda ledamöter i affärsrådet inom Bygginnovationen samt i Bygginnovationens programstyrelse. Finansieringen sker etappvis i två olika typer av projekt: (1) Teknisk/ekonomisk förstudie och (2) Finansiering av forskning och teknikutveckling för anpassning.

I nedanstående tabell sammanfattas nulägesanalysen av uppdraget.

Tabell 13. Sammanfattande kommentarer från nulägesanalysen våren 2013

Område	Övergripande bedömning	Kommentar
Målformuleringar	Bör utvecklas	För att kunna fungera väl som ett styrverktyg, och för att insatsen ska kunna utvärderas, bör målen bli något mer specifikt formulerade, mätbara och bättre tidssatta.
Resurser	Ingen anmärkning	Uppdraget bedöms ha de resurser som behövs för att programmet ska kunna genomföras med hög kvalitet.

Område	Övergripande bedömning	Kommentar
Momentum	Risikfaktor	Söktrycket har varit relativt lågt, vilket riskerar att leda till ett suboptimalt resursanvändande. Endast förstudier har beviljats, dock med förhoppning om att dessa kan leda till genomförandeprojekt.
Insatslogik	Risikfaktor	Insatslogiken är förhållandevis väl specificerad, men det förefaller osäkert hur väl dragloksprincipen – att små företag ska kunna ta rygg på större – verkligen kommer att fungera.
Additionalitet	Risikfaktor	Vinnova uppger att beviljade projektansökningar även hade kunnat beviljas inom det ordinarie Bygginnovationsprogrammet. Flera andra Vinnovaprogram har också möjlighet att finansiera utvecklingsinsatser för mindre miljöteknikföretag. Risken för konkurrens mellan program måste tas på allvar. Den specifika inriktningen på små företag, export och utveckling i tidiga skeden, talar positivt för insatsens additionalitet.
Samverkan	Ingen anmärkning	Samverkan är en viktig komponent i insatsen, främst den som sker med ett stort antal företag genom huvudprogrammet Bygginnovationen, men också inom några forskarmiljöer.
Långsiktigt tillvaratagande	Ingen anmärkning	Förutsättningarna för att lärdomar tas till vara på lång sikt bedöms vara förhållandevis goda, men planerna för detta arbete bör tydliggöras.

Följande rekommendationer och kritiska faktorer bör hanteras för framtiden i och runt uppdraget:

- Givet att man i den andra omgången saknar starka ansökningar så bör man eventuellt hitta en alternativ användning för programfinansieringen
- Målen för programmet behöver förtydligas på lång och kort sikt
- Ansvariga för programmet bör följa upp om projekten i praktiken och under projektgenomförandet fått den inriktning som från början angavs för programmet
- Möjligen bör övervägas att genomföra ytterligare informations- och kommunikationsinsatser för öka söktrycket under programmets slutfas
- Det är viktigt att specificera lärdomarna från programmet med avseende på programmets mer specifika inriktning, målgrupp och arbetsmodell löpande och vid avslut.

4.9 Innovationsplattformar för hållbara attraktiva städer m.m. (Vinnova)

Under 2011 lanserade Vinnova programmet Utmaningsdriven innovation, inom vilket ett antal globala utmaningar för en hållbar samhällsutveckling adresseras. Genom ett särskilt uppdrag från 2012 inom miljöteknikstrategin utökades detta program till att även omfatta hållbara städer. Uppdraget med fokus på forskning och kunskapsutveckling genom utveckling av innovationsplattformar för hållbara attraktiva städer på miljöteknikområdet omfattar 25 miljoner kronor. Inriktningen ska enligt regeringsuppdraget vara forskning och innovationsstöd för hållbar stadsutveckling.

Åtgärden ska tillsammans med andra insatser bidra till kunskaps- och teknikutveckling inom miljöteknikområdet, vilket på sikt ska kunna leda till utveckling av fler konkurrenskraftiga företag, tillväxt och fler arbetstillfällen inom miljötekniksektorn.

I nedanstående tabell sammanfattas nulägesanalysen av uppdraget.

Tabell 14. Sammanfattande kommentarer från nulägesanalysen våren 2013

Område	Övergripande bedömning	Kommentar
Målformuleringar	Ingen anmärkning	Programmet bedöms överlag ha en väl utvecklad målstruktur. Det vore dock värdefullt om målen kunde utvecklas på medellång sikt, mellan aktivitetsmåls och effektmål, för att det bättre ska kunna gå att bedöma om effektmålen är på väg att uppnås.
Resurser	Ingen anmärkning	Insatsen bedöms ha nödvändiga resurser på plats.
Momentum	Ingen anmärkning	Insatsen bedöms ha kommit upp i fart i arbetet. Insatsen har haft en utlysning och fått in ett antal ansökningar som granskats. Beslut skulle kommuniceras ut till ansökare i juni.
Insatslogik	Risikfaktor	Insatslogiken är förhållandevis väl utvecklad, men rymmer en central avvägning som gäller om insatsen ska prioritera forskning/innovation eller export. Det bedöms vara orimligt att på kort sikt få till stånd export om medlet för att nå dit ska vara forskning. Programledningen har valt att behålla fokus på forskning/innovation, vilket kan medföra att man måste revidera sin insatslogik och/eller sina effektmål. En risk finns i att det kan finnas skilda åsikter och förväntningar när det gäller vad uppdraget bör och kan göra.
Additionalitet	Ingen anmärkning	Insatserna bygger i hög grad på förstärkning av befintlig verksamhet, och det är därmed oklart i vilken utsträckning motsvarande arbete skulle ha skett även utan denna insats. Vissa delar av anslaget har dock använts i tydliga utvecklingsinsatser – med god potential till additionalitet.
Samverkan	Ingen anmärkning	Samverkan med SKL kring innovationsplattformar, för att nå ut och för inspel vid bedömningar. Viss samverkan sker också med Energimyndigheten.
Långsiktigt tillvaratagande	Ingen anmärkning	Genom att uppdraget är en förstärkning/förgrening av ett redan befintligt bedöms möjligheterna till långsiktigt tillvaratagande vara goda. Processerna för detta skulle dock tjäna på att förtydligas.

Följande rekommendationer och kritiska faktorer bör hanteras för framtiden i och runt uppdraget:

- En viktig risk är att man inte kan styra hur många som söker – det går att vara bättre eller sämre på att kommunicera men det går inte att styra. Detta måste följas upp och tas in i beräkningen vid framtida utvärderingar.
- Det är också viktigt att se till att det som nu till stor del sker i den löpande verksamheten på sikt fångas upp i denna. Det som fungerar bra bör få en sann plats i den löpande verksamheten och inte avslutas med hänvisning till att projektiden för miljöteknikstrategin avslutats. Kanske bör man ha någon slags intern konkurrensutsättning mellan olika program för att omformulera portföljen efter den testperiod som strategin representerar.

- Det ska noteras att tidsperspektivet i strategin är väldigt kort för denna typ av verksamhet. Normalt jobbar man med tioårsperspektiv i plattformsverksamheten. Redan nu förs interna diskussioner om hur man ska kunna finansiera sådant som går bra bortom strategiperioden. Detta bör följas upp.
- Slutligen är det viktigt att se till att de ansökningar som beviljas kommer igång ordentligt. Följeforskarna uppfattar att Vinnova har bra styrmöjligheter och beredskap för detta i dagsläget och att den stora utmaningen varit att få in tillräckligt många och tillräckligt bra ansökningar, men detta måste följas upp.

4.10 Mötesplats för aktörer inom miljöteknikområdet (Energimyndigheten)

Energimyndigheten har tilldelats 17,5 miljoner kronor för en satsning på en ”mötesplats för aktörer inom miljöteknikområdet med fokus på privata investeringar”. Det huvudsakliga effektmålet och syftet i uppdraget är ökade privata investeringar på miljöteknikområdet. Det ”projekt mål” som tagits fram är ökade möjligheter för aktörer inom olika delar av miljöteknikområdet att knyta kontakt med varandra för att utbyta kunskap och information

Följande nio aktiviteter genomförs enligt nuvarande planering inom ramen för uppdraget:

- Tidskriften Investera i Cleantech (har gjort om, tagits fram på engelska, distribueras etc.)
- Cleantech forum 2014 (fokus på att attrahera befintlig investerarkonferens till Sverige 2014)
- Alternativa affärsmodeller för riskkapital (forskningsprojekt/ studie på KTH samt spridningsinsatser)
- Samverkansdynamik mellan kund–innovatör (forskningsprojekt/ studie på Mittuniversitetet samt spridningsinsatser)
- Projektfinansiering (insatser för att möjliggöra och medvetandegöra avseende användning av formen ”projektfinansiering” som sällan används i Sverige, insatsen innebär information till banker, seminarier, kontakter med banker, Svensk Exportkredit m.fl.)
- Banker (i uppdraget arbetar man med att stärka bankernas roll i investeringskedjan för miljöteknik, uppdraget har bland annat arbetat med att stärka förutsättningarna för finansiering via Europeiska Investeringsfonden (EIF) och för att hitta en svensk intermedjär till EIF)
- Affärsänglar (i uppdraget arbetar man med att stärka affärsänglars intresse för miljöteknikinvesteringar, detta bl.a. genom ett samarbete med Connect)

Aktiviteterna som sådana förefaller i huvudsak ha identifierats utifrån ett antal specifika hinder för privata investeringar i miljöteknikföretag som Energimyndigheten tidigare beskrivit i rapporten Ökad tillväxt inom miljöteknik (ER 2011:07).

I nedanstående tabell sammanfattas nulägesanalysen av uppdraget.

Tabell 15. Sammanfattande kommentarer från nulägesanalysen våren 2013

Område	Övergripande bedömning	Kommentar
Målformuleringar	Bör utvecklas	Effektmål tydligt men inte tidssatt eller definierat vad gäller storlek. Målen för de olika aktiviteterna är väl utvecklade, men vägen mellan aktiviteter och effektmål är otydlig vilket försvårar styrning och bedömningar av om man rör sig i rätt riktning.
Resurser	Ingen anmärkning	Energimyndigheten har valt att genomföra uppdraget genom ett stort antal olika aktiviteter, vilket innebär att varje aktivitet tilldelas relativt små resurser. Resurserna bedöms dock i stort vara tillräckliga för de planerade insatserna.
Momentum	Ingen anmärkning	Arbetet med uppdraget bedöms ha kommit igång väl.
Insatslogik	Ingen anmärkning	Uppdragets insatslogik är komplex mot bakgrund av de olika insatsspåren, men förhållandevis genomtänkt. Eventuella effekter kan dock först förväntas komma på lång sikt.
Additionalitet	Ingen anmärkning	Additionaliteten bedöms vara god.
Samverkan	Ingen anmärkning	Samverkan med bl.a. Tillväxtverket, ALMI, Business Sweden.
Långsiktigt tillvaratagande	Bör utvecklas	Insatsernas stora bredd och variation, tillsammans med den förmodat långa vägen till faktiska resultat och effekter, medför en väsentlig utmaning för det långsiktiga tillvaratagandet av lärdomar. För att uppdragets insatser ska kunna bära frukt krävs långsiktighet och uppföljande processer, och i vissa fall kanske även fortsättningsinsatser. Planer för hur detta ska ske bör utvecklas vidare.

Följande rekommendationer och kritiska faktorer bör hanteras för framtiden i och runt uppdraget:

- Uppdragsansvariga bör så långt möjligt försöka förtydliga de övergripande målen med kortsiktiga processmål i uppdraget (för varje aktivitet). Detta bör även ske på ett sådant sätt att kopplingen till det övergripande målet om ”ökade privata investeringar på miljöteknikområdet” tydliggörs och så att det även på kort sikt går att bedöma målfyllelse i uppdraget.
- Uppdragsansvariga bör också successivt undersöka och beakta förutsättningarna för att koncentrera resurserna mer i uppdraget. Finns det deluppdrag som inte visat sig fungera och där resurserna kan överföras till andra deluppdrag för en uppväxling i dessa?
- Uppdraget kommer också att arbeta upp mycket kunskap, erfarenheter och lärdomar som det är av största vikt att ta till vara för framtida och fortsatta processer. Till samtliga insatser som innebär att kunskap, information och liknande tas fram bör det också kopplas spridningsinsatser och tillvaratagandeinsatser.
- Bedömningen är att de deluppdrag som genomförs i uppdraget kommer att kräva relativt långa processer något som bör vägas in i planeringen. Finns det deluppdrag som kräver påbyggnader, fortsättningsuppdrag eller dylikt? Hur ”syr vi ihop säcken” inför avslut i deluppdragen? Kommer det krävas ytterligare insatser efter det nuvarande huvuduppdraget?

4.11 Stöd EU-ansökningar (Tillväxtverket)

Detta uppdrag finansieras med 7 miljoner kronor och syftar till att med avseende på miljöteknikrelevanta EU-program:

- öka antalet ansökningar från svenska miljöteknikföretag
- öka kvaliteten på svenska ansökningar
- se om det finns relevanta program som inte utnyttjas idag men som skulle kunna användas av svenska miljöteknikföretag

Utöver denna målstruktur finns det också kvantitativa mål framtagna på projektnivå med fokus på det antal ansökningar som ska uppnås i EU-programmen som ett resultat av satsningen. Det sammantagna målet för projekten är här 122 ansökningar. De EU-program som avses och som man arbetar med i uppdraget är IEE, FP7, Life+ och Eco-Innovation.

I nedanstående tabell sammanfattas nulägesanalysen av uppdraget.

Tabell 16. Sammanfattande kommentarer från nulägesanalysen våren 2013

Område	Övergripande bedömning	Kommentar
Målformuleringar	Ingen anmärkning	Målstrukturen är väl definierad och kvantifierad. Dock saknas en målbild vad gäller den långsiktiga nyttan av uppdraget – den slutliga nyttan av att fler ansökningar till EU-programmen genereras.
Resurser	Ingen anmärkning	Uppdragets finansiering bedöms väl avvägd i relation till upptagningsförmågan i landet.
Momentum	Ingen anmärkning	Uppdraget har byggt upp ett momentum genom att nyttja de befintliga kontaktytor mot potentiella ansökare som finns hos andra organisationer, såsom IUC och olika miljöteknik-noder.
Insatslogik	Risikfaktor	Förhållandevis väl utvecklad insatslogik. En viktig risk ligger i att insatsen syftar till att förse potentiella sökanden med kunskap och information, samtidigt som många andra faktorer ligger bakom ointresset för att söka till programmen.
Additionalitet	Risikfaktor	Förhållandevis god additionalitet. Viss överlappning finns dock med andra myndighetsuppdrag, såsom Enterprise Europe Networks. Additionaliteten kan i varje enskilt fall vara svår att bedöma, då det kan vara svårt att definitivt utröna vilka ansökningar som skulle ha gjorts även utan denna insats.
Samverkan	Ingen anmärkning	Informationsutbyte och samordning med andra myndigheter, snarare än gemensamma insatser.
Långsiktigt tillvaratagande	Ingen anmärkning	Insatsen har tagit sig an frågan om det långsiktiga lärandet på ett ambitiöst sätt, och har processer på plats för att underlätta lärandet.

Följande rekommendationer och kritiska faktorer bör hanteras för framtiden i och runt uppdraget:

- Resultat och output i finansierade projekt bör följas upp tidigt för att möjliggöra justeringar av arbetssätt som inte visar sig fungera redan tidigt i processen.

- För en effektiv resursanvändning i staten totalt sett så föreslås att Tillväxtanalys och följeforskarnas utvärderingsinsatser visavi uppdragen samordnas med Oxford Researchs insatser. Det faktum att det redan finns följeforskning i uppdraget bör leda till att den strategigemensamma följeforskningen prioriterar ned uppdraget något.
- En delvis hindrande kritisk faktor kan vara tajmingen i förhållande till EU- programmen.

4.12 Inkubatorsutveckling med inriktning på miljöteknikområdet (Almi/Innovationsbron)

Syftet med Almi/Innovationsbrons satsning på inkubatorsutveckling, som tilldelats en finansiering om 10 miljoner kronor under Miljöteknikstrategin, är att

- öka inflödet av kommersialiserbara innovationer inom miljöteknikområdet (i svenska inkubatorer) och stödja vidareutvecklingen av sådana innovationer till nya tillväxtföretag
- förbättra affärsutvecklingsstöd på miljöteknikområdet inom inkubatorerna.

Ansvariga på Almi/Innovationsbron lyfter som en bakgrund fram det faktum att det tidigare funnits relativt få miljöteknikföretag i svenska inkubatorer.

I nedanstående tabell sammanfattas nulägesanalysen av uppdraget.

Tabell 17. Sammanfattande kommentarer från nulägesanalysen våren 2013

Område	Övergripande bedömning	Kommentar
Målformuleringar	Ingen anmärkning	Insatsen har förhållandevis väl utvecklade målsättningar, men skulle tjäna på att vidareutveckla målen mellan aktiviteter och effekter, för att underlätta bedömningar av huruvida insatsen är på rätt spår.
Resurser	Ingen anmärkning	Insatsen har tilldelats små resurser, men i förhållande till uppdragets ambitionsnivåer bedöms de vara väl avvägda. Aktuella inkubatorer har vidare finansiering från andra källor, vilket möjliggör själva inkubatorprocesserna.
Momentum	Ingen anmärkning	Insatsen uppnådde snabbt en god operativ verksamhet, genom två projekt som tillsammans omfattar fem inkubatorer.
Insatslogik	Ingen anmärkning	Förhållandevis väl utvecklad insatslogik, dock med viktiga osäkerhetskällor som står utanför uppdragets kontroll och som innebär väsentliga risker. Den viktigaste osäkerhetsfaktorn är att oavsett hur väl man arbetar med att attrahera miljöteknikföretag till inkubatorer, finns en risk för att detta misslyckas, vilket omintetgör möjligheten för insatsen att skapa mervärde.
Additionalitet	Ingen anmärkning	Insatsen bedöms ha stor potential att skapa mervärde, eftersom den initierat aktiviteter som sannolikt inte skulle ha skett annars. Mervärde torde vidare skapas genom att man arbetar med att utveckla befintliga strukturer.
Samverkan	Ingen anmärkning	Samverkan sker främst med Energimyndigheten, med vilken man även stöder en sammanslutning av investerare vid namn cleantechscandinavia.

Område	Övergripande bedömning	Kommentar
Långsiktigt tillvaratagande	Ingen anmärkning	Insatsen bedöms ha goda möjligheter till långsiktigt tillvaratagande, då mottagare av utvecklingsarbetet är tydligt angivna, och bedöms ha intresse av att ta till sig resultaten.

Följande rekommendationer och kritiska faktorer bör hanteras för framtiden i och runt uppdraget:

- Almi/Innovationsbron har också genom sitt uppföljningssystem en god överblick över vilka företag som finns i inkubatorn (namn, organisation, utveckling etc.). Det är viktigt att ta till vara denna information i det fortsatta arbetet samt på sikt i Tillväxtanalys utvärderingar.
- Det är viktigt att man fortsätter att fokusera på att etablera samarbeten och arbetssätt som visar sig vara fördelaktiga. Det handlar om att visa vad som fungerar och att sedan sprida denna kunskap. Det vore olyckligt om insatsen utvidgades till att syssla med saker som inte faller inom dessa kärnprocesser.
- I uppföljande utvärderingar och måluppföljning är det viktigt att ta hänsyn till det faktum att receptiviteten för inkubationsverksamhet samvarierar med ekonomiska konjunkturer. Det finns alltid en teknikrisk i detta och investeringsviljan kan skifta drastiskt vilket kan få starka negativa utslag på resultaten i termer av antal nya projekt och liknande, utan att insatsen egentligen gjort något fel.
- Insatsen skulle gynnas av ytterligare jämförelse mellan dess goda datamaterial och material från andra källor och/eller benchmarkingstudier. Detta skulle kunna bidra till att säga något om effektiviteten och kostnaden i arbetssättet.

4.13 Teknik- och innovationsupphandling inom miljöteknik (Energimyndigheten/Vinnova)

Energimyndigheten och Vinnova har tilldelats 30 miljoner kronor för att genomföra en särskild satsning på teknik- och innovationsupphandling inom miljöteknik. Satsningen ska i första hand inriktas på att inleda samarbeten med relevanta aktörer och ta fram specifikationer för upphandling inom områden som energieffektiva lösningar för lokaler med hög energianvändning, t.ex. serverhallar, stadsplanering och hållbart byggande inklusive nya lösningar för gatubelysning, säker vattenförsörjning och effektiv avfallshantering. De bägge myndigheterna ska därefter också gemensamt föreslå andra områden och möjliga framtida satsningar på innovationsupphandling inom miljöteknikområdet.

I nedanstående tabell sammanfattas nulägesanalysen av uppdraget.

Tabell 18. Sammanfattande kommentarer från nulägesanalysen våren 2013

Område	Övergripande bedömning	Kommentar
Målformuleringar	Ingen anmärkning	Insatsen har väl utvecklade mål.
Resurser	Ingen anmärkning	Uppdraget bedöms ha de resurser som behövs för att programmet ska kunna genomföras med hög kvalitet.
Momentum	Ingen anmärkning	Insatsen hade i början av 2013 inte lyckats bygga upp det momentum som man hoppats, men efter ett intensivt arbete under våren 2013 har man uppnått ett tempo som

Område	Övergripande bedömning	Kommentar
		lovar gott inför fortsättningen.
Insatslogik	Ingen anmärkning	Insatslogiker för olika spår i insatsen har specificerats förhållandevis tydligt, samtidigt som insatsens utvecklingsinriktning innebär osäkerhet kring hur trogen man kan vara den ursprungliga insatslogiken.
Additionalitet	Ingen anmärkning	Hög potentiell additionalitet, samtidigt som det finns en risk för dödvikt dvs. finansiering av sådant som skulle ha kunnat ske ändå.
Samverkan	Ingen anmärkning	Samverkan mellan Vinnova och Energimyndigheten är en grund för uppdraget, och denna verkar fungera tillfredställande. Samverkan sker vidare med aktörer som kan vara potentiella beställare av teknik- och innovationsupphandlingar.
Långsiktigt tillvaratagande	Risikfaktor	Då uppdraget, så som det är formulerat, inte explicit innefattar att få till stånd faktiska upphandlingar, är det långsiktiga tillvaratagandet mycket viktigt. Planer bör utvecklas redan nu för hur arbetet ska drivas vidare, med eller utan särskild finansiering från regeringen.

Följande rekommendationer och kritiska faktorer bör hanteras för framtiden i och runt uppdraget:

- Fokus i projektet bör vara att åstadkomma tydligt mervärdesskapande upphandlingar samt att på ett tydligt, lärande sätt beskriva vägen dit som grund för framtida satsningar. Fokus i uppdraget bör inte vara att uppnå ett visst antal upphandlingar och givetvis inte heller att göra av med tilldelade medel (om dessa visar sig inte behövas).
- En kritisk faktor i projektet kommer att vara förmågan och möjligheten att hitta de fall och de intressenter som har alla de rätta förutsättningarna samt att åstadkomma rätt typer av informations och kommunikationsinsatser gentemot målgrupper exempelvis på kommunernas tekniska kontor. Arbetet för att hitta relevanta fall behöver också intensifieras i uppdraget.
- Vinnova och Energimyndigheten bör redan nu undersöka möjligheten att inom ramen för det nuvarande uppdraget eller någon form av tilläggsuppdrag fortsätta processen även efter det att uppdragets primära output i form av upphandlingsunderlag har tagits fram. Skälet är att det i en delvis innovativ utvecklingsinriktad process ligger stort värde i att följa processen fram till en faktisk slutpunkt och att lärandet omfattar samtliga faser i processen.
- Arbetsmetoden och lärprocessen bör i en delvis utvecklingsinriktad insats av det här slaget dokumenteras och på ett systematiskt sätt tas som utgångspunkt för internt och externt lärande. Hur specifikt har man gått tillväga i varje steg? Vad fungerar och vad fungerar inte?

4.14 Testbäddar inom miljöteknikområdet (Vinnova)

En av de större enskilda satsningarna inom Miljöteknikstrategin är den satsning Vinnova ansvarar för, med fokus på testbäddar inom miljöteknikområdet (36 miljoner kronor).

Vinnova ska enligt uppdraget:

- tillgängliggöra befintliga test- och verifieringsmöjligheter för svenska miljöteknikföretag
- genomföra en särskild satsning på utveckling av testbäddar på miljöteknikområdet
- sammanföra och stödja representanter från näringslivet och andra aktörer
- stödja framtagandet av förstudier för att undersöka förutsättningarna för att skapa framtida testbäddar inom miljöteknikområdet.

Tanken med satsningen är att på olika sätt skapa och utveckla möjligheter att testa, utvärdera och även demonstrera svensk miljöteknik. Detta ska ske både genom att tillgängliggöra befintliga möjligheter, genom utvecklingsinsatser, genom att stärka samverkan runt testbäddar och genom att analysera förutsättningarna på området med hjälp av förstudier. Vinnova ska också i genomförandet av uppdraget säkerställa möjliga synergier till andra liknande satsningar på området för testning och verifiering, både nationellt och regionalt men också inom EU.

Uppdraget att satsa på testbäddar inom miljöteknikområdet genomförs som en del (ett ben) av det större Vinnovaprogrammet för testbäddar. Vinnova har valt att dela in insatsen i tre erbjudanden: Förstudier (A), Nyutveckling av testbädd (B1) och Tillgängliggörande av testbädd (B2).

I nedanstående tabell sammanfattas nulägesanalysen av uppdraget.

Tabell 19. Sammanfattande kommentarer från nulägesanalysen våren 2013

Område	Övergripande bedömning	Kommentar
Målformuleringar	Bör utvecklas	Insatsen bedöms ha förhållandevis väl utvecklade målformuleringar, men dessa skulle tjäna på att specificeras tydligare. Tydlighet saknas kring hur stort avtryck insatsen avses göra, vilket försvårar planering och utvärdering.
Resurser	Ingen anmärkning	Insatsen bedöms ha tillräckliga resurser för att fullfölja uppdraget med god kvalitet. Vinnova har vidare skjutit till extra medel utöver uppdragsfinansieringen. Ett frågetecken finns dock kring den planerade resursfördelningen, där det inte verkar finnas någon planering för hur stor del av finansieringen som ska läggas på de olika typerna av projekt. Detta kommer direkt att påverka måluppfyllelsen.
Momentum	Ingen anmärkning	Vinnova bedöms ha kommit igång med insatsen mycket snabbt, och lyckades snabbt uppnå ett gott momentum.
Insatslogik	Ingen anmärkning	Förhållandevis väl specificerad insatslogik.
Additionalitet	Risikfaktor	Viss möjlighet att satsa på miljöteknikprojekt inom det generella programmet för testbäddar bedöms ha funnits tidigare, men det särskilda uppdraget bedöms bidra med väsentligt förbättrade möjligheter till detta. Det kan dock noteras att det finns andra finansieringskällor för etablerande av testbäddar, vilket kan inverka negativt på denna insats förmåga att skapa mervärde. En risk ligger i att projekt inte lyckas etablera riktiga testbäddar som nyttjas av flera intressenter över tid, utan att användandet stannar vid den ursprungliga projektägaren, vilket kraftigt skulle reducera nyttan med projektet i förhållande till uppdragets intentioner.

Område	Övergripande bedömning	Kommentar
Samverkan	Bör utvecklas	Programmet för dialog med en rad olika aktörer i främjandesfären, såsom Energimyndigheten, Naturvårdsverket och RISE. Med tanke på att flera aktörer i systemet har liknande satsningar bör samverkan utvecklas vidare, för att maximera nyttan med de sammantagna insatserna. Samverkan bör inte handla om kvantitet utan om kvalitet, vilket innebär att en god analys av möjligheter med samverkan bör analyseras först.
Långsiktigt tillvaratagande	Ingen anmärkning	Vinnova bedöms ha goda rutiner på plats för att ta tillvara de lärdomar som dras i insatsen.

Följande rekommendationer och kritiska faktorer bör hanteras för framtiden i och runt uppdraget:

- Risken att projekt utmynnar i demoanläggningar snarare än öppna testbäddar måste tas på allvar, och uppdraget bör agera tydligt gentemot sökande för att säkerställa att uppdragets ursprungliga intentioner efterlevs.
- Planeringen för hur resurserna ska fördelas mellan olika typer av projekt är viktig för måluppfyllelsen, och bör därför utvecklas vidare. Uppdraget får mycket olika karaktär beroende på om man fokuserar på förstudier, tillgängliggörande eller nyutveckling av testbäddar.
- Uppdraget skulle tjäna på att tydliggöra sina prioriteringar, exempelvis avvägningen mellan projekt med låg risk som kan ge snabb avkastning och projekt med hög risk som kan ge ett större avtryck på innovationssystemet på sikt. Sätter man inte ner foten kring prioriteringarna kan styrningen av uppdraget försvåras, och det blir vidare svårt att bedöma när/om man har lyckats.
- Då flera andra offentliga satsningar på testbäddar förekommer, är det viktigt att uppdraget förhåller sig på ett smart sätt gentemot dessa: både inom Vinnova och externt gentemot satsningar kopplade till bl.a. Energimyndigheten och RISE.

5 Sammanfattning och vägen framåt

Den nulägesanalys som sammanfattas i denna rapport, har granskat förutsättningarna för genomförandet av de olika uppdragen inom miljöteknikstrategin. Kritiska faktorer har också undersökts, och utifrån analyserna har vissa rekommendationer för genomförandet framåt presenteras. Utifrån analysen kan många positiva noteringar göras:

- Samverkan och samordning har tack vare miljöteknikstrategin stärkts mellan de offentliga aktörer som främjar svensk miljöteknik, vilket ger förutsättningar för ökad systemeffektivitet.
- Merparten av insatserna har väl utvecklade insatslogiker, och bedöms vidare arbeta med aktiviteter som ger ett mervärde utöver det som aktörerna gör normalt
- De resurser som tilldelats respektive uppdrag bedöms vara väl avvägda i förhållande till uppdragens ambitionsnivåer.
- Så gott som samtliga uppdrag har uppnått ett gott momentum i sitt genomförande, vilket vittnar om professionella genomförarorganisationer.

Analysen slår dock även fast att många delar av strategin skulle kunna utvecklas ytterligare, för att öka möjligheterna för att de ska kunna göra bestående intryck inom det svenska miljöteknikområdet. Några av de viktigaste bristerna/svagheter som identifierats är följande.

- Aktivitets- och effektmål har många uppdrag preciserat, men målformuleringar för stegen däremellan (resultatmål) saknas i många fall. Detta riskerar att få negativa konsekvenser för styrningen av uppdragen inom strategin, försvåra prioriteringar mellan alternativ och i förlängningen minska möjligheterna att uppnå strategins mål.
- Mervärdet (additionaliteten) kan ifrågasättas i flera uppdrag, då det förekommer insatser som ligger mycket nära ordinarie verksamhet. I vissa fall är det inte orimligt att tänka sig att samma insatser hade genomförts även utan miljöteknikstrategin. Detta riskerar att undergräva mervärdet av miljöteknikstrategin.
- Planer för hur lärdomar i uppdragen ska tas tillvara på lång sikt saknas i flera uppdrag, vilket innebär en risk för att lärdomar som strategin bidragit till går förlorade.

Ovanstående och övriga svagheter som pekas ut i nulägesanalysen bör adresseras av de olika uppdragen i strategin, för att minimera risken att för bristerna påverkar enskilda uppdrag såväl som strategin som helhet.

Utifrån nulägeanalysen är tydligt att uppdragen i stort har kommit igång väl, och att i många avseenden finns goda förutsättningar för uppdragen att lyckas med sina ambitioner. Nästa steg i utvärderingsarbetet kommer därför att övergå från att granska förutsättningar, till att undersöka vad de olika insatserna faktiskt åstadkommit.

En rad parallella arbetsspår pågår idag inom ramen för utvärderingen av miljöteknikstrategin. De delar av arbetet som kommer att slutföras under 2013 är följande.

- Resultatuppföljning: Vilken output har de olika insatserna genererat, och vad innebär det för insatsernas möjligheter att nå sina slutgiltiga mål (genomförs av följeforskarna).

- Företagsanalys: Registerbaserad analys av företagen som medverkar i miljöteknikstrategin. Analysen ska omfatta företagens generella egenskaper men också analys av bl.a. exporttrender, för att ge en bild av företagen och deras utveckling.
- Sveriges gröna konkurrenskraft: Analys av svenskt näringslivs gröna konkurrenskraft – vilka branscher är starka, vilka är svaga, vilka har en positiv och vilka har en negativ trend.? Studie beställd från forskare vid London School of Economics samt Lunds Universitet.
- Delrapport: I december 2013 färdigställs årets delrapport, som beskriver slutsatserna i utvärderingsarbetet.

Under nästa år kommer följeforskningen att fortsätta analysera de resultat som respektive uppdrag producerar, och fördjupa analysen av potentialen för effekter. Det övergripande utvärderingsarbetet kommer att fortsätta analysera strategins sammansättning – styrkor, svagheter, vita fläckar – såväl som analysera vilka av insatserna som kan/bör förstärkas. De registerbaserade analyserna fördjupas under 2014, med fokus på att beskriva företagen som deltar i strategin och deras utveckling, samt för att lyfta frågan om konkurrenskraft. Effektanalyser kommer att påbörjas 2014, för att mynna ut i slutrapporten i början av 2015.

Tillväxtanalys, myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, är en gränsöverskridande organisation med 60 anställda. Huvudkontoret ligger i Östersund och vi har verksamhet i Stockholm, Brasilia, New Delhi, Peking, Tokyo och Washington D.C.

Tillväxtanalys ansvarar för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser och därigenom medverkar vi till:

- stärkt svensk konkurrenskraft och skapande av förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag
- utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft, hållbar tillväxt och hållbar regional utveckling

Utgångspunkten är att forma en politik där tillväxt och hållbar utveckling går hand i hand. Huvuduppdraget preciseras i instruktionen och i regleringsbrevet. Där framgår bland annat att myndigheten ska:

- arbeta med omvärldsbevakning och policyspaning och sprida kunskap om trender och tillväxtpolitik
- genomföra analyser och utvärderingar som bidrar till att riva tillväxthinder
- göra systemutvärderingar som underlättar prioritering och effektivisering av tillväxtpolitikens inriktning och utformning
- svara för produktion, utveckling och spridning av officiell statistik, fakta från databaser och tillgänglighetsanalyser

Om Working paper/PM-serien: Exempel på publikationer i serien är metodresonemang, delrapporter och underlagsrapporter.

Övriga serier:

Rapportserien – Tillväxtanalys huvudsakliga kanal för publikationer.

Statistikserien – löpande statistikproduktion.

Svar Direkt – uppdrag som ska redovisas med kort varsel.